

Oznámenie Komisie o usmerneniach pre členské štáty k aktualizácii národných energetických a klimatických plánov na roky 2021 – 2030

(2022/C 495/02)

Rekordne vysoké ceny energií od druhej polovice roka 2021, ku ktorým prispela nevyprovokovaná a neopodstatnená vojenská agresia Ruska voči Ukrajine, je dôležitým podnetom k urýchleniu realizácie Európskej zelenej dohody a posilneniu odolnosti energetickej únie rýchlejším prechodom na čistú energiu a ukončením akejkoľvek závislosti od ruských fosílnych palív. Nedávne extrémne poveternostné podmienky zároveň vytvorili dodatočný tlak na dodávky energie, mali vplyv na výnosy plodín a vnútrozemskú plavbu, ako aj na blaho občanov, čím dôrazne upozornili na potrebu prispôsobiť sa vplyvom zmeny klímy.

Tento nedávny vývoj zdôrazňuje význam integrovaného plánovania, pokiaľ ide o politiky v oblasti energetiky a klímy. Silná energetická únia a koordinované opatrenia v oblasti klímy sú v súčasnosti viac ako kedykoľvek predtým predpokladom solidarity, prosperity a udržateľnosti v Európskej únii. Členské štáty a Európska únia musia v záujme urýchleného zlepšenia energetickej bezpečnosti a spravodlivého prechodu ku klimatickej neutralite stavať na prednostiach riadiaceho systému vytvoreného na európskej úrovni.

V nariadení o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy (ďalej len „nariadenie o riadení“) ⁽¹⁾ sa stanovuje flexibilný a zároveň spoľahlivý riadiaci systém v záujme transparentnej a vzájomne sa posilňujúcej spolupráce medzi členskými štátmi Únie a Európskou komisiou. Pomáha to zabezpečiť jednotný prístup medzi politikami v oblasti energetiky a klímy a koordinovanými opatreniami vo všetkých členských štátoch.

Národné energetické a klimatické plány (ďalej len „národné plány“ alebo „NEKP“) sú ústredným nástrojom strategického plánovania v zmysle nariadenia o riadení. NEKP poskytujú predvídateľnosť krátkodobých, strednodobých a dlhodobých investícií, najmä v neistých časoch, pričom sú rozhodujúce v záujme mobilizácie rozsiahlych investícií potrebných na dosiahnutie kolektívnej ambície klimatickej neutrality, ako aj v záujme spravodlivej a primeranej transformácie, pri súbežnom zachovaní energetickej bezpečnosti a cenovej dostupnosti. Členským štátom pomáhajú pri spoločnom dosahovaní energetických a klimatických cieľov v zmysle Európskej zelenej dohody, európskeho právneho predpisu v oblasti klímy ⁽²⁾ a balíka návrhov Fit for 55 ⁽³⁾, a to vrátane vyššej ambície v oblasti energetickej efektívnosti a energie z obnoviteľných zdrojov, ako aj medzinárodných záväzkov EÚ podľa Parížskej dohody.

Vzhľadom na náročnejšie výzvy NEKP zároveň zohrávajú kľúčovú úlohu pri uskutočňovaní plánu REPowerEU ⁽⁴⁾ v záujme odolnejšej energetickej únie. EÚ od začiatku nárastu cien energie v polovici roka 2021 prijala komplexnú a prispôbenú núdzovú reakciu na riešenie energetickej krízy vyvolanej najnovším geopolitickým vývojom. Energetická únia tak v období do roku 2030 a po ňom dostane novú podobu. V národných plánoch sa musia zohľadniť kritické výzvy energetickej bezpečnosti a cenovej dostupnosti. Zahŕňa to potrebu urýchlene diverzifikovať dodávky energie, vypracovať jednotný harmonogram uskladňovania plynu ⁽⁵⁾, zohľadniť znížovanie dopytu v núdzovej situácii ⁽⁶⁾ a núdzový zásah s cieľom riešiť vysoké ceny energie a posilňovať solidaritu ⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy (ďalej len „nariadenie o riadení“) (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 1).

⁽²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1119 z 30. júna 2021, ktorým sa stanovuje rámec na dosiahnutie klimatickej neutrality (európsky právny predpis v oblasti klímy) (Ú. v. EÚ L 243, 9.7.2021, s. 1).

⁽³⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – „Fit for 55“: plnenie cieľa EÚ v oblasti klímy do roku 2030 na ceste ku klimatickej neutralite, COM(2021) 550 final; súbor opatrení v oblasti vodíka a dekarbonizovaného plynu, COM(2021) 803 a COM(2021) 804.

⁽⁴⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov „Plán REPowerEU“ z 18. mája 2022 [COM(2022) 230 final].

⁽⁵⁾ V nadväznosti na prijatie nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/1032 z 29. júna 2022, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2017/1938 a (ES) č. 715/2009, pokiaľ ide o uskladňovanie plynu (Ú. v. EÚ L 173, 30.6.2022, s. 17).

⁽⁶⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov „Úspora plynu pre bezpečnú zimu“ [COM(2022) 360 final] a nariadenie Rady (EÚ) 2022/1854 zo 6. októbra 2022 o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie (Ú. v. EÚ L 261 I, 7.10.2022, s. 1).

⁽⁷⁾ Návrh nariadenia Rady s názvom Posilnenie solidarity prostredníctvom lepšej koordinácie nákupu plynu, cezhraničnej výmeny plynu a spoľahlivých referenčných hodnôt cien [COM(2022) 549 final].

Členské štáty zaktualizujú svoje národné plány na roky 2021 – 2030 do júna 2023 (návrhy plánov) a do júna 2024 (konečné znenia plánov) ⁽⁸⁾. Vzhľadom na značný pokrok vo vývoji politik a geopolitických okolností v oblasti energetiky a klímy od vypracovania pôvodných NEKP v rokoch 2019 a 2020 by sa ich aktualizácie mali zamerať na potrebu ambicióznejších opatrení v oblasti klímy, rýchlejší prechod na čistú energiu a zvýšenú energetickú bezpečnosť. Aktualizovanými NEKP by sa malo EÚ umožniť dosiahnuť odolnejšiu a udržateľnejšiu energetickú úniu, a to aj rýchlym znížením závislosti od ruských fosílnych palív tak, aby sa na nikoho nezabudlo.

V tomto dokumente sa členským štátom poskytujú usmernenia o postupe a rozsahu vypracovania návrhu a konečného znenia aktualizovaných NEKP, najmä určením osvedčených postupov a uvedením dôsledkov nedávneho politického a geopolitického vývoja, v zmysle právneho rámca stanoveného v nariadení o riadení, a najmä v jeho prílohe I ⁽⁹⁾.

Komisia počas procesu prípravy týchto usmernení v plnej miere spolupracovala s členskými štátmi na technickej úrovni a viedla konzultácie so zainteresovanými stranami prostredníctvom špecializovaného seminára pre zainteresované strany, ktorý sa uskutočnil 8. septembra 2022 ⁽¹⁰⁾, externých podujatí a dvojstranných kontaktov. Tieto usmernenia by sa mali chápať ako jeden prvok nepretržitej výmeny a spolupráce počas celého procesu.

Rámček 1: Zásady a osvedčené postupy aktualizácie národných energetických a klimatických plánov

- Stanoviť vyššiu ambíciu na urýchlenie ekologického prechodu ku klimatickej neutralite a posilnenie odolnosti energetického systému v súlade s európskym právnym predpisom v oblasti klímy, balíkom Fit for 55 a plánom REPowerEU. Zvláštna pozornosť by sa mala venovať energii z obnoviteľných zdrojov, energetickej efektívnosti, energetickej bezpečnosti a obmedzeniu emisií skleníkových plynov,
- Posilniť plánovanie v rámci NEKP s cieľom zabezpečiť **spravodlivú a primeranú transformáciu**, zmiernenie **sociálneho vplyvu a vplyvu na zamestnanosť**, odstraňovanie **nedostatku pracovných síl a zručností**, znižovanie **energetickej chudoby** a zaisťovanie cenovo dostupného **prístupu k základným službám pre všetkých**,
- Poskytnúť vnútroštátne zámery a ciele vrátane oblasti financovania, ktoré **predstavujú konkrétne smerovanie do roku 2030 a roku 2050, a to v súlade s dlhodobými národnými stratégiami**,
- **Začleniť ciele týkajúce sa adaptácie na zmenu klímy** a zohľadniť ich v relevantných prípadoch v rámci piatich rozmerov aktualizovaných NEKP,
- Stanoviť **zámery a ciele na zníženie emisií metánu** a začleniť **zvýšené ciele**, ako aj opatrenia na zmiernenie zmeny klímy a adaptáciu na ňu v sektoroch **využívania pôdy, lesného hospodárstva a poľnohospodárstva**, pokiaľ ide o emisie CO₂ a emisie iných látok ako CO₂ a odstraňovanie oxidu uhličitého,
- **Využiť synergie medzi programom v oblasti energetiky a digitálnou agendou** s cieľom spustiť digitalizáciu energetického systému,
- **Zlepšiť rozmer v oblasti výskumu, inovácií a konkurencieschopnosti**, najmä špecifickými zámermi a cieľmi pri súbežnom začleňovaní diverzifikácie výrobných kapacít a rozvoja zručností na zrýchlenie prechodu na čistú energiu,
- **Zapájať sa v počiatočnom štádiu procesu do rozsiahlej a inkluzívnej konzultácie** s občianskou spoločnosťou, miestnymi orgánmi, so sociálnymi partnermi a zainteresovanými stranami v rámci odvetví,
- **Posilniť regionálnu spoluprácu ako neoddeliteľný aspekt národných plánov**: najmä pokiaľ ide o rozmer energetickej bezpečnosti, a to s cieľom identifikovať konzistentné politiky a prehĺbenú solidaritu,
- **Preskúmať synergie** medzi zámermi, cieľmi a príspevkami, ako aj politikami a opatreniami **piatich rozmerov energetickej únie** ⁽¹¹⁾,
- **Čerpať poznatky z pôvodných NEKP**, ich posúdenia Komisiou a stavu ich vykonávania, aby sa určili nedostatky a oblasti na zlepšenie v záujme zvýšenej ambície a dosahovania výsledkov,

⁽⁸⁾ Pozri článok 14 a požiadavky v kapitole 2 nariadenia o riadení a v prílohe I k nemu.

⁽⁹⁾ Právomoc záväzne vykladať právne predpisy Únie má len Súdny dvor Európskej únie.

⁽¹⁰⁾ Seminár pre zainteresované strany o aktualizáciách národných energetických a klimatických plánov | Európska komisia (europa.eu).

⁽¹¹⁾ Piatimi rozmermi energetickej únie v zmysle článku 1 ods. 2 nariadenia o riadení, ktoré sú úzko prepojené a navzájom sa posilňujú, sú: energetická bezpečnosť, vnútorný trh s energiou, energetická efektívnosť, dekarbonizácia a výskum, inovácie a konkurencieschopnosť.

- **Zabezpečiť súlad s inými plánovacími nástrojmi** a zohľadniť príslušné politiky, opatrenia a investície v aktualizovaných NEKP ⁽¹²⁾,
- Vypracovať **komplexnú, aktualizovanú a podrobnú analytickú základňu**, ktorej súčasťou by boli vplyvy na hospodárstvo, zamestnanosť, spoločnosť, výskum, inovácie, konkurencieschopnosť a životné prostredie, ako aj príspevok, ktorý prinesie obehové hospodárstvo,
- **Poskytnúť podrobný finančný plán zameraný na investičné potreby pre každý z piatich rozmerov** prostredníctvom nákladovo efektívneho využívania podpory z verejného rozpočtu a mobilizácie súkromných investícií, a to aj finančnými nástrojmi a systémami inovatívneho financovania,
- Zohľadniť **odporúčania pre jednotlivé krajiny** vydané v súvislosti s **európskym semestrom** a zabezpečiť súlad s nimi.

1. Zohľadňovanie nových právnych, sociálno-ekonomických, politických a geopolitických súvislostí

Tento oddiel sa zaoberá tým, aký vplyv majú výrazné zmeny legislatívneho, sociálno-ekonomického a geopolitického rámca pre politiky v oblasti energetiky a klímy od roku 2019 na aktualizácie NEKP z hľadiska ambície a rozsahu. Dopĺňa to zoznam odkazov uvedený v tabuľke 1, v ktorom sa sumarizujú hlavné zámery, ciele a príspevky, ako aj politiky a opatrenia potrebné na ich dosiahnutie, ktoré boli predložené v právnych predpisoch, stratégiách a návrhoch. Členské štáty sa vyzývajú, aby tieto odkazy zohľadnili vo svojich návrhoch aktualizovaných národných plánov. V konečných zneniach aktualizovaných plánov by mali byť zohľadnené všetky nové významné zmeny v nepretržite meniacom sa legislatívnom, sociálno-ekonomickom a geopolitickom kontexte, pričom sa v nich musia náležite zväziť odporúčania, ktoré Komisia vydala v súvislosti s návrhmi aktualizovaných plánov ⁽¹³⁾.

1.1. Zvyšovanie ambícií do roku 2030 na dosiahnutie klimatickej neutrality

Európska zelená dohoda poskytla silný podnet na zvýšenie ambícií v oblasti energetiky a klímy tak, aby sa na nikoho nezabudlo. Ciele dosiahnuť do roku 2050 klimatickú neutralitu na úrovni EÚ a znížiť do roku 2030 čisté emisie skleníkových plynov najmenej o 55 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990 sa európskym právnym predpisom v oblasti klímy stali právnou povinnosťou. Tieto ciele sú výrazne prísnejšie v porovnaní s cieľovými hodnotami, z ktorých členské štáty vychádzali pri svojich pôvodných NEKP ⁽¹⁴⁾.

Aby sa dosiahla ambícia európskeho právneho predpisu v oblasti klímy, v balíku Fit for 55 sa aktualizuje rámec v oblasti energetiky a klímy do roku 2030. Členské štáty nevyhnutne podniknú k aktualizácii zámerov a cieľov stanovených v ich pôvodných NEKP a politikách a opatreniach na ich dosiahnutie, najmä v rozmeroch dekarbonizácie (vrátane energie z obnoviteľných zdrojov), energetickej efektívnosti a vnútorného trhu s energiou.

Súbežne sa v záujme realizácie zvýšenej ambície prijali aj kľúčové európske energetické a klimatické stratégie, najmä pokiaľ ide o integráciu energetického systému ⁽¹⁵⁾, vodík ⁽¹⁶⁾, obnoviteľné zdroje energie na mori ⁽¹⁷⁾, obnoviteľnú slnečnú energiu ⁽¹⁸⁾, adaptáciu na zmenu klímy ⁽¹⁹⁾, udržateľné uhlíkové cykly ⁽²⁰⁾, akčný plán EÚ pre digitalizáciu energetického systému ⁽²¹⁾. Komisia s cieľom prispieť k dosiahnutiu cieľov v oblasti klímy a energetiky zároveň predložila ďalšie relevantné stratégie týkajúce sa konkrétne nulového znečisťovania ⁽²²⁾, biodiverzity ⁽²³⁾, lesov ⁽²⁴⁾ a udržateľnej a inteligentnej mobility ⁽²⁵⁾.

⁽¹²⁾ Pozri oddiel 3.4.

⁽¹³⁾ Komisia v zmysle článku 9 ods. 2 nariadenia o riadení posúdi návrhy aktualizovaných NEKP najneskôr šesť mesiacov pred uplynutím lehoty na predloženie konečného znenia plánov.

⁽¹⁴⁾ Článok 2 bod 11 nariadenia o riadení.

⁽¹⁵⁾ Pohon pre klimaticky neutrálne hospodárstvo: stratégia integrácie energetického systému EÚ, COM(2020) 2999 final.

⁽¹⁶⁾ Vodíková stratégia pre klimaticky neutrálnu Európu, COM(2020) 301.

⁽¹⁷⁾ Stratégia EÚ na využitie potenciálu obnoviteľných zdrojov energie na mori v záujme klimaticky neutrálnej budúcnosti, COM(2020) 741.

⁽¹⁸⁾ Stratégia EÚ v oblasti slnečnej energie, COM(2022) 221.

⁽¹⁹⁾ Budovanie Európy odolnej proti zmene klímy – nová stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy, COM(2021) 82 final.

⁽²⁰⁾ Udržateľný kolobeh uhlíka, COM(2021) 800.

⁽²¹⁾ Digitalizácia energetického systému – akčný plán EÚ, COM(2022) 552.

⁽²²⁾ Cesta k zdravej planéte pre všetkých – Akčný plán EÚ: „Dosahovanie nulového znečisťovania ovzdušia, vody a pôdy“, COM(2021) 400.

⁽²³⁾ Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030 – Prinavrátenie prírody do našich životov, COM(2020) 380.

⁽²⁴⁾ Nová stratégia EÚ pre lesy do roku 2030, COM(2021) 572.

⁽²⁵⁾ Stratégia pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu, COM(2020) 789 final.

V pláne REPowerEU sa začiatkom tohto roka predložili špecifické opatrenia na zníženie energetickej závislosti EÚ od ruských fosílnych palív a nové opatrenia na zrýchlenie realizácie Európskej zelenej dohody, vychádzajúc z balíka Fit for 55. Jeho cieľom je cenovo dostupnejšia, bezpečnejšia a udržateľnejšia energia v snahe vytvoriť odolnejší energetický systém a skutočnú energetickú úniu. Komisia na základe tohto plánu vyzvala spoluzákodarcov, aby zvýšili cieľové hodnoty v smernici o energetickej efektívnosti a smernici o energii z obnoviteľných zdrojov. Vykonávaním plánu REPowerEU sa zrýchli zavádzanie alternatív zemného plynu a obnoviteľných zdrojov, najmä udržateľného biometánu, obnoviteľného vodíka, slnečných fotovoltických zariadení a veternej energie na mori, pričom sa spustia štrukturálne opatrenia na zvýšenie energetickej efektívnosti v strednodobom až dlhodobom horizonte.

Toto zvýšenie ambície by sa malo zohľadniť v návrhoch aktualizovaných národných plánov. Členské štáty by mali v plnom rozsahu začleniť nové a revidované energetické a klimatické ciele uvedené v návrhoch balíka Fit for 55 a plánu REPowerEU ⁽²⁶⁾, a to aj napriek tomu, že legislatívny proces prijatia ešte nie je ukončený. Členské štáty by už mali zväziť zvýšené vnútroštátne ciele navrhované v zmysle nariadenia o spoločnom úsilí (ďalej len „nariadenie ESR“) a nariadenia o využívaní pôdy, zmenách vo využívaní pôdy a lesnom hospodárstve (ďalej len „nariadenie LULUCF“), pričom spoluzákodarcovia v rámci oboch aktov podporili úroveň ambície navrhovanú Komisiou. Členské štáty by mali zároveň zohľadniť aj nové cieľové hodnoty v zmysle prepracovaného znenia smernice o energetickej efektívnosti a revidovanej smernice o energii z obnoviteľných zdrojov.

Od vypracovania pôvodných NEKP členské štáty pracovali aj na svojich vlastných dlhodobých národných stratégiách v zmysle nariadenia o riadení. **Aktualizované NEKP by podľa nariadenia o riadení mali byť v súlade s týmito dlhodobými stratégiami, ako aj so zámerom dosiahnuť klimatickú neutralitu stanoveným v európskom právnom predpise v oblasti klímy.**

V aktualizovaných plánoch by sa mal odrážať aj medzinárodný vývoj v súvislosti s Parížskou dohodou, najmä proces zvyšovania ambície v oblasti zmierňovania stanovený v Glasgowskom klimatickom pakte ⁽²⁷⁾. Zahŕňa to viacero rozhodnutí v oblasti energetického a klimatického plánovania do roku 2030 vrátane postupného ukončenia používania uhlia na výrobu energie, postupného zrušenia dotácií na fosílnu palivá a zväzovania ďalších opatrení na zníženie emisií iných látok ako CO₂ vrátane metánu.

1.2. *Zvýšenie energetickej bezpečnosti a cenovej dostupnosti smerom k odolnejšej energetickej únii*

Aktualizovanými NEKP sa musí zlepšiť pripravenosť a musia sa posilniť opatrenia v EÚ, ktoré vedú smerom ku kolektívnej energetickej bezpečnosti. Nedávna geopolitická situácia viedla k precedenčnému prudkému nárastu cien energie s medziročnými zmenami dosahujúcimi vrchol na úrovni 360 % v prípade veľkoobchodných cien a 55 % v prípade maloobchodných cien (stav z augusta 2022). Táto mimoriadna volatilita na trhu s energiou sa týka všetkých členských štátov, pričom ovplyvňuje kúpnu silu domácností a konkurencieschopnosť hospodárstva. Situácia zároveň vystavuje európsku energetickú bezpečnosť rastúcemu tlaku.

Do aktualizovaných národných plánov by sa mali premietnuť opatrenia vyplývajúce z plánu REPowerEU, ktoré v dlhodobom horizonte povedú k dôkladnej transformácii energetického systému.

V **novom nariadení o uskladňovaní plynu ⁽²⁸⁾** sa od členských štátov vyžaduje, aby posilnili plánovanie svojej energetickej bezpečnosti. Rozhodujúca je diverzifikácia dodávok energie preskúmaním nových možností dovozu energie vrátane jadrového paliva a náhradných fosílnych palív. Členské štáty by mali pri zvažovaní energetického mixu vo svojich aktualizovaných NEKP začleniť faktory bezpečnosti dodávok energie.

Členské štáty sa okrem toho vyzývajú, aby zohľadnili pokrok a plánovanie týkajúce sa projektov infraštruktúry, ktoré sú identifikované ako významné, na plnenie cieľov Európskej zelenej dohody a plánu REPowerEU. Sieť TEN-E ⁽²⁹⁾ a projekty spoločného záujmu prispeli k bezpečnejším, integrovanejším a konkurencieschopnejším trhom s energiou. Piaty zoznam projektov spoločného záujmu ⁽³⁰⁾ a obmedzená dodatočná infraštruktúra určená v prílohe 3 k plánu REPowerEU prispievajú k riešeniu zvyšných úzkych miest v rámci sietí

⁽²⁶⁾ Nariadenie (EÚ) 2022/1032.

⁽²⁷⁾ Rozhodnutie 1/CMA.3.

⁽²⁸⁾ Nariadenie (EÚ) 2022/1032.

⁽²⁹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/869 z 30. mája 2022 o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru, ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 715/2009, (EÚ) 2019/942 a (EÚ) 2019/943 a smernice 2009/73/ES a (EÚ) 2019/944 a ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) č. 347/2013 (Ú. v. EÚ L 152, 3.6.2022, s. 45).

⁽³⁰⁾ Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2022/564 z 19. novembra 2021, ktorým sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 347/2013, pokiaľ ide o zoznam projektov spoločného záujmu pre Úniu (Ú. v. EÚ L 109, 8.4.2022, s. 14).

a k ďalšej diverzifikácii trás a zdrojov plynu, posilnia elektrizačné sústavy na pevnine a pomôžu pri dosahovaní ambiciózných cieľov v oblasti obnoviteľných zdrojov energie na mori vo všetkých európskych morských oblastiach. Projekty infraštruktúry by zároveň nemali viesť k odkázanosti na fosílna palivá a uviaznutým aktívam, ktoré bránia dlhodobej transformácii na klimaticky neutrálne hospodárstvo.

Členské štáty by okrem toho mali naplno využiť potenciál okamžitej reakcie na energetickú krízu s cieľom skonsolidovať rozmer energetickej bezpečnosti národných plánov.

V aktualizovaných NEKP by sa malo zohľadniť oznámenie „Úspora plynu pre bezpečnú zimu“⁽³¹⁾ a nariadenie Rady o koordinovaných opatreniach na zníženie dopytu po plyne⁽³²⁾, v ktorých sa stanovujú opatrenia v záujme pripravenosti na možné prerušenia dodávok plynu. Tieto krátkodobé opatrenia majú za cieľ v duchu solidarity posilňovať kolektívnu pripravenosť Únie. Opatrenia prijaté v zmysle tohto rámca sú navzájom prepojené s plánom REPowerEU, a najmä s oznámením o šetrení energiou v EÚ.

Komisia takisto predložila okamžité opatrenia na riešenie prudkého zvýšenia cien energie. Rada prijala 6. októbra 2022 núdzové opatrenia s cieľom riešiť vysoké ceny energie⁽³³⁾. Znížením dopytu po elektrine v čase špičky v kombinácii s primeranou podporou konečných odberateľov z príjmového stropu pre inframarginálne technológie a solidárneho príspevku sa v priebehu nasledujúcich mesiacov príspeje k bezpečnej a cenovo dostupnej energii. Komisia 18. októbra 2022 predložila ďalšie núdzové návrhy na zníženie cien energie a zabezpečenie väčšej solidarity v rámci pripravenosti⁽³⁴⁾.

Solidarita a kolektívne akcie sú ústredným prvkom NEKP, keďže majú vplyv na energetickú bezpečnosť každého členského štátu, cenovú dostupnosť energie a v konečnom dôsledku kolektívnu odolnosť Únie.

Do aktualizovaných národných plánov by sa mal premietnuť spôsob, akým sú núdzové opatrenia na obmedzenie vplyvu vysokých cien energie: i) integrované v rámci strednodobého plánovania do roku 2030 a ii) v súlade so všetkými piatimi rozmermi energetickej únie. Tieto opatrenia by súběžne s cieľom odbremeniť konečných spotrebiteľov mali byť navrhnuté tak, aby nenarúšali dlhodobé zastrešujúce ciele Európskej zelenej dohody vrátane cieľov v oblasti dekarbonizácie, nulového znečisťovania, biodiverzity, efektívneho využívania zdrojov a energetickej efektívnosti. Zároveň musia byť fiškálne udržateľné a nemali by narúšať bezpečnosť dodávok a rovnaké podmienky na vnútornom trhu s energiou.

Členské štáty by vo svojich aktualizovaných NEKP mali opísať, ako plánujú priniesť úžitky obnoviteľných energií s nižšími nákladmi a nízkouhlíkových technológií spotrebiteľom. Členské štáty by s cieľom úplnej dekarbonizácie sektora elektrickej energie mali preskúmať investičné stimuly do flexibility, (inteligentných) sietí, riešení pre elektrizačné sústavy umožňujúce digitalizáciu, ako aj pevnej kapacity. Relevantným sa javí aj zabezpečenie likvidnejších termínovaných trhov, ako aj lepšia ochrana spotrebiteľov pred nadmernou cenovou volatilitou, vysokými cenami a nadmerným prijímaním rizika zo strany dodávateľov. V rámci NEKP by sa okrem toho malo preskúmať, ako zvýšiť efektívnosť cezhraničného obchodu a zároveň zabezpečiť, aby sa medzi členskými štátmi mohlo voľne obchodovať so všetkými druhmi elektrickej energie. Komisia súběžne s tým urýchlene pracuje na hĺbkovej a komplexnej reforme koncepcie trhu s elektrinou.

Členské štáty sa vyzývajú, aby čo najlepšie využili integrovaný prístup národných plánov a naplno preskúmali synergie medzi príslušnými rozmermi týchto plánov. Napríklad rýchly pokrok v oblasti uskladňovania, diverzifikácie dodávok energie a reakcie na strane spotreby povedie k zvýšeniu energetickej bezpečnosti a príspeje k zrýchleniu zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov, zvýšeniu energetickej efektívnosti v celkovom energetickom systéme a zlepšeniu integrácie vnútorného trhu s energiou.

⁽³¹⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov „Úspora plynu pre bezpečnú zimu“, COM(2022) 360 final.

⁽³²⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/1369 z 5. augusta 2022 o koordinovaných opatreniach na zníženie dopytu po plyne (Ú. v. EÚ L 206, 8.8.2022, s. 1).

⁽³³⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/1854 zo 6. októbra 2022 o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie (Ú. v. EÚ L 261 I, 7.10.2022, s. 1).

⁽³⁴⁾ Návrh nariadenia Rady s názvom Posilnenie solidarity prostredníctvom lepšej koordinácie nákupu plynu, cezhraničnej výmeny plynu a spolaľhivých referenčných hodnôt cien, COM(2022) 549 final.

V relevantných prípadoch sa musí naplno využiť regionálna spolupráca a príslušné fórum s cieľom vytvoriť mechanizmy kolektívnej akcie a solidarity, ktorými sa zabezpečia alternatívne dodávky, zabráni narušeniam a zvýši pripravenosť a odolnosť.

Napokon, v súlade s plánom REPowerEU by sa do aktualizovaných národných plánov mala premietnuť vonkajšia energetická angažovanosť EÚ⁽³⁵⁾. Členské štáty by sa mali pozrieť na príslušné iniciatívy alebo projekty, ktoré sa realizovali alebo vykonali v súlade so stratégiou Global Gateway⁽³⁶⁾.

Rámček 2: Využitie európskeho semestra ako odrazového mostíka

V nariadení o riadení sa od členských štátov vyžaduje, aby zohľadnili najnovšie odporúčania pre jednotlivé krajiny vydané v kontexte európskeho semestra⁽³⁷⁾. V správach o jednotlivých krajinách v rámci európskeho semestra z roku 2022²¹ sa identifikujú hlavné zostávajúce alebo novovznikajúce makroekonomické výzvy, ktoré nie sú uspokojivo zahrnuté v záväzkoch prijatých v rámci plánov obnovy a odolnosti.

Na tieto štrukturálne výzvy sú zamerané odporúčania pre jednotlivé krajiny každého členského štátu na rok 2022 vrátane vykonávania plánu REPowerEU, a to s osobitným zreteľom na sociálnu spravodlivosť prechodu na čistú energiu⁽³⁸⁾. V oblasti energetickej a klimatickej politiky je prvoradým cieľom týchto odporúčaní znižovanie závislosti od ruských fosílnych palív a ďalšia dekarbonizácia hospodárstva. Vyzyva sa v nich na urýchlenie zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov a nevyhnutnej infraštruktúry, podporu potrebnej rekvalifikácie a zvyšovania úrovne zručností pracovných síl, odstraňovanie nedostatku pracovných síl a zručností, zvyšovanie energetickej efektívnosti a zväčšovanie kapacity prepojení v celej EÚ. Odporúčania sa v prípade značného počtu členských štátov týkajú aj udržateľnej mobility, zatiaľ čo v prípade malého počtu členských štátov sa odporúčania týkajú environmentálnych aspektov, ako je obehové hospodárstvo.

Členské štáty pri aktualizácii svojich NEKP v plnej miere zohľadnia odporúčania pre jednotlivé krajiny na roky 2022 a 2023 vydané v rámci európskeho semestra. Zahrnúť by mali aj informácie o tom, ako príslušné politiky a opatrenia v rámci každého rozmeru aktualizovaných národných plánov prispievajú k plneniu odporúčaní pre jednotlivé krajiny v oblasti energetiky a klímy.

1.3. Zabezpečenie spravodlivej a primeranej transformácie

1.3.1. Zmierňovanie sociálneho vplyvu a vplyvu na zamestnanosť a realizácia spravodlivej a primeranej energetickej a klimatickej transformácie

V aktualizovaných NEKP by sa mali v porovnaní s pôvodnými národnými plánmi lepšie zohľadniť sociálno-ekonomické dôsledky. Spravodlivosť a solidarita sú hlavnými cieľmi a neoddeliteľnou súčasťou Európskej zelenej dohody, v ktorej sa uznáva, že by sa nemalo zabudnúť na nikoho nikde. Predpokladom riešenia súčasnej energetickej krízy a prípravy prostredia na spravodlivú transformáciu je zaoberať sa od samotného počiatku sociálno-ekonomickými dôsledkami energetickej a klimatickej transformácie a počas celého procesu chrániť domácnosti, ohrozené odvetvia a pracovníkov.

V odporúčaní Rady o zabezpečení spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo sa uvádzajú balíky politík na podporu spravodlivej zelenej transformácie, pričom sa v ňom členské štáty vyzývajú, aby ho v plnej miere zohľadnili pri aktualizácii svojich NEKP⁽³⁹⁾. Konkrétne by členské štáty mali vypracovať jasné stratégie, v ktorých sa identifikujú a merajú dôsledky energetickej a klimatickej transformácie na spoločnosť, zamestnanosť a zručnosti (alebo akékoľvek iné distribučné vplyvy), a riadne zvážiť spôsob účinného riešenia týchto výziev. V aktualizovaných národných plánoch by sa malo jednoznačne uprednostňovať financovanie spravodlivej transformácie, rekvalifikácie a zvyšovania úrovne zručností, ako aj podpory prispôsobenia trhu práce.

Vypracúvanie a vykonávanie politík a opatrení by sa malo riadiť celospoločenským prístupom, ako aj individuálnym prístupom zameraným na najviac zasiahnuté regióny, odvetvia a skupiny obyvateľstva, najmä tie, ktoré sa už nachádzajú v zraniteľnom postavení.

⁽³⁵⁾ Vonkajšia energetická angažovanosť EÚ v meniacom sa svete, JOIN(2022) 23 final.

⁽³⁶⁾ Global Gateway, JOIN(2021) 30 final.

⁽³⁷⁾ Článok 14 ods. 5 nariadenia (EÚ) 2018/1999.

⁽³⁸⁾ Pozri prílohu 8 k správam o jednotlivých krajinách v rámci semestra z roku 2022.

⁽³⁹⁾ Odporúčanie Rady zo 16. júna 2022 o zabezpečení spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo (Ú. v. EÚ C 243, 27.6.2022, s. 35).

Rámček 3: Hlavné politiky a opatrenia aktualizovaných NEKP v oblasti spravodlivej transformácie

- Podporovať zlepšenie energetickej účinnosti, a to aj v odvetví cenovo dostupného sociálneho bývania, Poskytovať finančné stimuly a poradenstvo jednotlivcom, a to s náležitou pozornosťou venovanou oddeleným pohnútkam medzi majiteľmi a nájomníkmi a vývoju nákladov na bývanie,
- Poskytovať na mieru šité informácie a poradenstvo všetkým odberateľom, a najmä zraniteľným domácnostiam, a to aj prostredníctvom digitálnych nástrojov, o tom, ako znížiť dopyt po energii a ich účty za energiu. Zacieliť opatrenia na úspory energie na spotrebné a výrobné činnosti s vysokým dopytom po energii,
- Posilňovať postavenie spotrebiteľov energie uľahčovaním prístupu k energii z obnoviteľných zdrojov, zjednodušením povoľovacích postupov a ďalším rozvojom samozásobovania prostredníctvom občianskych komunít a komunít vyrábajúcich energiu z obnoviteľných zdrojov, spolu s kampaňami, a to s osobitným zameraním na zraniteľné skupiny a spotrebiteľov, ktorí žijú vo vidieckych oblastiach a vzdialených regiónoch (napr. v najvzdialenejších regiónoch EÚ ⁽⁴⁰⁾),
- Vyhybať sa prekážkam udržateľnej dopravy vrátane cenovej dostupnosti pre zraniteľné domácnosti, a to opatreniami priamej podpory a rozvojom potrebnej infraštruktúry,
- Podporovať prístup ku kvalitnému zamestnaniu, najmä prostredníctvom verejných služieb zamestnanosti, individualizovanej pomoci pri hľadaní pracovného miesta a iných opatrení aktívnej politiky trhu práce (napr. vzdelávacích kurzov, stimulov na zamestnávanie a zmenu pracovného miesta, cieľených a časovo ohraničených programov zamestnanosti, systémov podpory v oblasti učňovskej prípravy a kvalitných stáží),
- Podporovať vytváranie pracovných miest a podnikanie v oblasti zelených činností, napríklad finančnými a nefinančnými opatreniami, ktorými sa zabezpečí prístupná podpora pre nedostatočne zastúpené a zraniteľné skupiny a podnieti presadzovanie zelených kritérií na vyhodnotenie ponúk pre podnikateľov,
- Vybaviť ľudí správnymi zručnosťami na prístup ku kvalitným pracovným miestam a riešenie nedostatku pracovných síl v oblasti zelenej a digitálnej transformácie, a to podporou 1. inkluzívneho vzdelávania a odbornej prípravy v súlade s prognózami zručností a prostredníctvom partnerstiev so zainteresovanými stranami, ako je Pakt o zručnostiach ⁽⁴¹⁾; 2. systémov učňovskej prípravy, platených stáží a systémov pozorovania pri práci; 3. odbornej prípravy dospelých v záujme rekvalifikácie a zvyšovania úrovne zručností, napríklad prostredníctvom individuálnych vzdelávacích účtov ⁽⁴²⁾, všeobecne uznávaných kurzov alebo zapojením sa do Paktu EÚ o zručnostiach ⁽⁴³⁾,
- Zabezpečiť vyvážený a rovnocenný prístup k vzdelávaniu a pracovným príležitostiam na všetkých úrovniach a vo všetkých odvetviach, napríklad znižovaním súčasnej rodovej nerovnováhy, ktorá je doposiaľ charakteristická pre študentov v oblasti STEM a odvetvie energetiky,
- Zabezpečiť spravodlivé daňovo-dávkové systémy a sociálnu ochranu na podporu najviac zasiahnutých osôb a domácností, najmä tých v zraniteľnom postavení, a to aj 1. cieľnou a dočasnou priamou podporou príjmu, ktorá dopĺňa investičné opatrenia; 2. presunom daňového zaťaženia príjmov z práce smerom k ekologickým cieľom a 3. poskytovaním inovačných schém na prechod zo zamestnania do zamestnania s cieľom zabezpečiť príjmovú istotu počas zmien postavenia na trhu práce.

⁽⁴⁰⁾ EÚ má deväť najvzdialenejších regiónov, ktoré sa nachádzajú v západnom Atlantiku, Karibiku, amazonskom pralese a v Indickom oceáne. Celkovo sú domovom pre 4,8 milióna občanov. Najvzdialenejšie regióny tvoria ostrovy, súostrovia a jedno pevninské územie (Francúzska Guyana), ktoré nie sú súčasťou európskej kontinentálnej siete. V zmysle článku 5 ods. 1 písm. e) bodu iv) nariadenia o riadení by členské štáty pri stanovovaní cieľových hodnôt v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov mali zohľadniť zemepisné, environmentálne a prírodné obmedzenia vrátane obmedzení neprepojených oblastí a regiónov.

⁽⁴¹⁾ https://pact-for-skills.ec.europa.eu/index_en.

⁽⁴²⁾ Odporúčanie Rady týkajúce sa individuálnych vzdelávacích účtov.

⁽⁴³⁾ Pozri aj správu JRC, Czako V. *Skills for the clean energy transition* (Zručnosti pre prechod na čistú energiu), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2022, JRC129676.

1.3.2. Riešenie naliehavých výziev energetickej chudoby

Cenová dostupnosť je prioritou energetickej únie a mala by sa premietnuť do aktualizovaných NEKP. Všetky členské štáty sa vyzývajú, aby stanovili jasný, konkrétny, dosiahnuteľný, merateľný a časovo ohraničený cieľ zníženia energetickej chudoby. Členské štáty posúdia počet domácností žijúcich v energetickej chudobe⁽⁴⁴⁾. V odporúčaní Komisie týkajúcom sa energetickej chudoby⁽⁴⁵⁾ sa poskytujú usmernenia o vhodných ukazovateľoch na jej meranie. Odporúča sa vysvetliť spôsob využívania tohto vymedzenia a ukazovateľov a spôsob zhromažďovania údajov o energetickej chudobe, a to aj na celoštátnej a miestnej úrovni.

V aktualizovaných NEKP by sa mal zohľadniť najnovší legislatívny vývoj, najmä navrhované vymedzenie pojmu energetickej chudoby v smernici o energetickej efektívnosti a navrhovaný Sociálno-klimatický fond, ako aj uvedené odporúčanie Rady o zabezpečení spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo.

Ak členský štát na základe takéhoto posúdenia zistí, že v energetickej chudobe žije značný počet domácností, musí do svojho aktualizovaného národného plánu zahrnúť orientačný národný cieľ zníženia energetickej chudoby vrátane času, dokedy sa má tento cieľ splniť⁽⁴⁶⁾. Vzhľadom na súčasný prudký nárast cien energie sa však všetky členské štáty vyzývajú, aby stanovili cieľ zníženia energetickej chudoby. Ak sa cieľ nepovažuje za potrebný, členský štát by mal toto rozhodnutie odôvodniť a stanoviť minimálny počet domácností, ktorý by sa v tejto súvislosti dal označiť ako „značný“. V národných plánoch by sa okrem toho mali uviesť politiky a opatrenia na riešenie energetickej chudoby vrátane opatrení v oblasti sociálnej politiky a iných príslušných národných programov. Členské štáty by mali opísať spôsob stanovenia cieľa a v záujme zohľadnenia súčasného prudkého zvýšenia cien energie by mali použiť najnovšie dostupné údaje.

2. Tematické otázky

2.1. Podpora prechodu na čistú energiu

Zavedený rámec energetického riadenia sa ukázal ako pozitívny, keďže ciele EÚ v oblasti energetickej efektívnosti a energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2020 sa prekročili. Rýchle a naliehavé nahradenie ruských fosílnych palív si bude vyžadovať rozsiahle zintenzívnenie prechodu na čistú energiu, uprednostňujúc štrukturálne opatrenia na zvýšenie energetickej efektívnosti a vychádzajúc zo silnej podpory zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov. Zavádzanie digitálnych riešení v oblasti energetiky bude zároveň zohrávať dôležitú úlohu pri podpore transformácie odvetvia energetiky; podpora spolupráce medzi aktérmi v oblasti energetiky a digitálnych technológií a vytváranie synergií medzi programom v oblasti energetiky a digitálnou agendou sú rozhodujúce na dosiahnutie cieľa v oblasti klímy. Potenciál mechanizmu riadenia sa musí naplno mobilizovať pri súbežnej aktualizácii národných plánov v tomto smere.

2.1.1. Urýchľovanie zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov a vodíka

Aktualizované NEKP by sa mali zosúladiť so zvýšenou ambíciou navrhnutou v revidovanej smernici o energii z obnoviteľných zdrojov, a to poskytnutím národného príspevku k celkovému záväznému cieľu na úrovni Únie. Súčasťou národných plánov by mali byť aj sektorové príspevky úmerné tomuto celkovému cieľu a plnenie vedľajších cieľov, pokiaľ ide o odvetvie dopravy, diaľkové vykurovanie a chladenie, ako aj priemysel a odvetvie budov. Zrýchlené a rozsiahle zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie v celej EÚ je potrebné s cieľom rozhodujúcim spôsobom prispieť k ambícii EÚ vyradenia ruských fosílnych palív a naplniť zámer dosiahnuť klimatickú neutralitu.

Mimoriadna pozornosť by sa v súlade s plánom REPowerEU mala venovať náhrade zemného plynu rozširovaním udržateľnej výroby biometánu (t. j. najmä z organického odpadu a z lesného a poľnohospodárskeho odpadu) a **zrýchleniu zavádzania obnoviteľného vodíka v odvetviach dopravy a priemyslu náročných na dekarbonizáciu.**

⁽⁴⁴⁾ Článok 3 ods. 3 písm. d) nariadenia o riadení.

⁽⁴⁵⁾ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2020/1563 zo 14. októbra 2020 týkajúce sa energetickej chudoby (Ú. v. EÚ L 357, 27.10.2020, s. 35).

⁽⁴⁶⁾ Článok 3 ods. 3 písm. d) nariadenia o riadení.

V aktualizovaných NEKP by sa malo zohľadniť zavedenie potrebnej infraštruktúry a stimulov v súlade s cieľovou hodnotou 10 miliónov ton obnoviteľného vodíka z domácej výroby a 35 mld. m³ udržateľnej výroby biometánu do roku 2030 podľa plánu REPowerEU. Okrem toho by sa mali opísať postupy náhrady ropných palív na účely dopravy prostredníctvom elektrifikácie a obnoviteľného vodíka v oblasti pozemnej dopravy. V súlade s cieľovou hodnotou 10 miliónov ton vodíka z dovozu do roku 2030 by sa v aktualizovaných národných plánoch mali zároveň zohľadniť prijaté alebo plánované iniciatívy alebo opatrenia, alebo medzinárodné partnerstvá, ktoré sa vytvorili alebo sa vytvoria s cieľom uľahčiť dovoz obnoviteľného vodíka.

Členské štáty sa takisto vyzývajú, aby do svojich aktualizovaných NEKP začlenili komponent týkajúci sa udržateľnej výroby a používania bioplynu a biometánu, v ktorom sa posudzujú vnútroštátne potenciály a vymedzujú trajektórie na ich dosiahnutie do roku 2030 a 2050 ⁽⁴⁷⁾.

Je potrebný komplexný rámec politík a opatrení na podporu zavádzania obnoviteľných zdrojov energie vo všetkých relevantných sektoroch hospodárstva. Rýchlejšie zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie má význam najmä v sektoroch, v ktorých bol pokrok dosiaľ pomalší (ako je doprava, budovy a priemysel, najmä v tých odvetviach, v ktorých je znižovanie emisií komplikované). Pozornosť by sa mala zamerať na podporu využívania elektrifikácie, technológií obnoviteľných zdrojov energie (vrátane obnoviteľného vodíka v odvetviach priemyslu), uskladňovania energie a reakcie na strane spotreby, ktoré zvyšujú flexibilitu energetického systému a uľahčujú systémovú integráciu obnoviteľných zdrojov energie.

Mimoriadnou výzvou z hľadiska rozvoja a zavádzania väčšiny projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, ktorá sa má riešiť v rámci NEKP, je povoľovanie. Členské štáty by v tejto súvislosti mali zosúladiť svoje vnútroštátne politiky a opatrenia s návrhom na zmenu smernice o energii z obnoviteľných zdrojov ⁽⁴⁸⁾ z mája 2022, so stratégiou EÚ v oblasti slnečnej energie a súvisiacim odporúčaním o urýchlení postupov udeľovania povolení na projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov ⁽⁴⁹⁾.

Členské štáty by pri aktualizácii svojich národných plánov mali vypracovať aj opatrenia na uľahčenie zmlúv o nákupe energie a potvrdení o pôvode. Politiky by sa mali v súlade s ambíciou plánu REPowerEU vzťahovať aj na zavádzanie riešení obnoviteľných zdrojov energie v budovách na základe návrhu prepracovaného znenia smernice o energetickej hospodárnosti budov, najmä pokiaľ ide o vykurovanie (napr. tepelné čerpadlá) a strešné solárne inštalácie.

2.1.2. Budovanie na štrukturálnych opatreniach na zvýšenie energetickej efektívnosti

Opatrenia na zvýšenie energetickej efektívnosti môžu byť často najlacnejším, najbezpečnejším a najčistejším spôsobom, ako znížiť našu závislosť od dovozu fosílnych palív z Ruska a zabezpečiť spravodlivú cestu smerom k prechodu na čistú energiu. Nižšia spotreba energie okrem toho podporuje bezpečnosť dodávok energie a jej uskladňovanie, pomáha znižovať energetickú chudobu a zvyšuje konkurencieschopnosť na globálnej scéne.

Aktualizované NEKP by sa mali zosúladiť so zvýšenou ambíciou navrhnutou v prepracovanom znení smernice o energetickej efektívnosti, a to stanovením národného príspevku k celkovému záväznému cieľu na úrovni Únie a podielom spotreby energie v sektoroch konečného využitia energie. Súčasťou aktualizovaných národných plánov by mali byť aj podrobnosti o výpočte a metodike povinných úspor energie, ako aj požadované informácie o celkovej podlahovej ploche verejných budov, ktorá sa má obnoviť, alebo zodpovedajúcich ročných úsporách energie.

Politiky, opatrenia a programy v aktualizovaných národných plánoch týkajúce sa energetickej efektívnosti by mali zahŕňať všetky sektory so spotrebou energie vrátane budov (bytových a terciárnych), priemyslu a dopravy. Zásada prvoradosti energetickej efektívnosti ⁽⁵⁰⁾ by sa mala používať ako všeobecná zásada a jej uplatňovanie by sa malo vysvetliť. Okrem toho by sa mala uviesť metodika výpočtu faktora primárnej energie a jeho podkladové údaje.

⁽⁴⁷⁾ Vykonávanie akčného plánu REPowerEU: investičné potreby, akcelerátor pre vodík a dosahovanie cieľov v oblasti biometánu, SWD(2022) 230 final, s. 35.

⁽⁴⁸⁾ Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2018/2001 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov, smernica 2010/31/EÚ o energetickej hospodárnosti budov a smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti, COM(2022) 222 final.

⁽⁴⁹⁾ Stratégia EÚ v oblasti slnečnej energie COM(2022) 221 final, Usmernenia pre členské štáty týkajúce sa osvedčených postupov na urýchlenie postupov udeľovania povolení na projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov SWD(2022) 149 final.

⁽⁵⁰⁾ Článok 2 bod 18 nariadenia o riadení.

Pokiaľ ide o budovy, aktualizované NEKP by sa mali zosúladiť s aktualizovanou a zvýšenou ambíciou a požiadavkami uvedenými v návrhu smernice o energetickej hospodárnosti budov, ako aj so zvýšeným úsilím v oblasti energetickej obnovy budov s cieľom zdvojnásobiť mieru obnovy (iniciatíva „vlna obnovy“⁽⁵¹⁾). Súčasťou aktualizovaných NEKP by v súvislosti so záväzkami v národných dlhodobých stratégiách obnovy mali byť opatrenia prijaté na postupnú dekarbonizáciu fondu budov vrátane podporných finančných opatrení a opatrení technickej pomoci, ktoré sa zároveň týkajú dostupnosti kvalifikovanej pracovnej sily.

Členské štáty by v súlade s plánom REPowerEU a oznámením o šetrení energiou v EÚ⁽⁵²⁾ mali zahrnúť informácie o svojich príspevkoch a o spôsobe vykonávania plánu REPowerEU uvedením opatrení týkajúcich sa zmeny správania, komunikačných kampaní a zavedených alebo plánovaných fiškálnych opatrení na podporu úspor energie.

2.1.3. Preskúvanie úplného potenciálu súbežnej zelenej a digitálnej transformácie

Hlboká digitálna transformácia energetického systému EÚ je takisto jedným z kľúčových prvkov na realizáciu plánu REPowerEU a cieľov Európskej zelenej dohody. Energetická efektívnosť a efektívnosť využívania zdrojov, dekarbonizácia, elektrifikácia, sektorová integrácia a decentralizácia energetického systému si vyžadujú nesmierne úsilie v oblasti digitalizácie.

Členské štáty sa vyzývajú, aby identifikovali synergie medzi národnými činnosťami, zámermi a cieľmi v oblasti energetiky a digitálnych technológií a aby uvažovali spôsobe, akým ich možno prostredníctvom politik a opatrení ďalej využiť v súlade s akčným plánom „Digitalizácia energetického systému – akčný plán EÚ“⁽⁵³⁾. Digitalizácia bude kľúčom k zlepšeniu angažovanosti spotrebiteľov a rozvoju elektroenergetickej infraštruktúry, ktorá je pripravená na energetický systém budúcnosti. Nákladovo efektívna transformácia energetického systému sa umožní aj investíciami do digitalizácie elektrizačnej sústavy.

Členské štáty sa zároveň vyzývajú, aby na základe skúseností so svojimi plánmi obnovy a odolnosti hľadali synergie medzi NEKP a vnútroštátnymi strategickými plánmi digitálneho desaťročia, ktoré sa predložili v rámci politického programu Cesta k digitálnemu desaťročiu do roku 2030⁽⁵⁴⁾, s cieľom zabezpečiť, aby digitálna infraštruktúra a technológie v súlade s Európskou zelenou dohodou prispievali k udržateľnému obehovému a klimaticky neutrálnemu hospodárstvu a spoločnosti. Členské štáty sa vyzývajú, aby zvažili možnosti využívania postupu a nástrojov digitálneho desaťročia, a to najmä viacnárrodné projekty, na zrýchlenie zelenej transformácie.

2.2. Začleňovanie požiadaviek súvisiacich s adaptáciou na zmenu klímy

Frekvencia a závažnosť extrémnych výkyvov počasia narastá. Od vypracovania pôvodných NEKP sa celosvetovo čoraz viac uznáva význam adaptácie na zmenu klímy⁽⁵⁵⁾. Komisia v roku 2021 uverejnila novú stratégiu EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy, v ktorej sa zdôrazňuje význam začleňovania odolnosti proti zmene klímy do vnútroštátnych fiškálnych rámcov a význam riešení blízkych prírode. V európskom právnom predpise v oblasti klímy sa zdôrazňuje význam toho, aby sektorové opatrenia boli odolné voči možným nepriaznivým vplyvom zmeny klímy⁽⁵⁶⁾.

Členské štáty sa vyzývajú, aby vo svojich aktualizovaných národných plánoch stanovili ciele týkajúce sa adaptácie na zmenu klímy na podporu dosahovania národných zámerov, cieľov a príspevkov v rámci energetickej únie⁽⁵⁷⁾, a to v súlade so stratégiou EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy. Riziká späté so zmenou klímy sa musia začleniť do investičných a plánovacích rozhodnutí a zvýšiť adaptívnu kapacitu členských štátov, posilniť odolnosť a znížiť zraniteľnosť voči zmene klímy. Čo je dôležité, správne navrhnuté adaptačné opatrenie môže zároveň priniesť vedľajšie prínosy zmiernenia zmeny klímy a spravodlivým spôsobom zlepšiť odolnosť spoločnosti a hospodárstva, a to so zreteľom na nerovnomerné regionálne a sociálne vplyvy zmeny klímy a extrémnych výkyvov počasia. Investície na zmiernenie musia byť odolné proti zmene klímy.

⁽⁵¹⁾ Oznámenie týkajúce sa iniciatívy „vlna obnovy“, COM(2020) 662 final.

⁽⁵²⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Šetrenie energiou v EÚ COM(2022) 240 final.

⁽⁵³⁾ Digitalizácia energetického systému – akčný plán EÚ COM(2022) 552.

⁽⁵⁴⁾ Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje politický program Cesta k digitálnemu desaťročiu do roku 2030, COM(2021) 574 final.

⁽⁵⁵⁾ Napríklad na samite OSN o klíme, globálnom samite o adaptácii na zmenu klímy a rôznych konferenciách zmluvných strán dohovoru UNFCCC a Parížskej dohody.

⁽⁵⁶⁾ Členské štáty musia podľa článku 5 európskeho právneho predpisu v oblasti klímy zabezpečiť, aby politiky v oblasti adaptácie na zmenu klímy boli koherentné, vzájomne sa podporovali a poskytovali vedľajšie prínosy pre odvetvové politiky a aby jednotne prispievali k lepšiemu začleňovaniu adaptácie na zmenu klímy do všetkých oblastí politiky.

⁽⁵⁷⁾ Článok 4 písm. a) bod 1 podbod iii) nariadenia o riadení a príloha I k nemu.

Ciele týkajúce sa adaptácie na zmenu klímy by sa mali podľa možnosti vyčíslit a jasne prepojiť s konkrétnymi cieľmi a politikami energetickej únie, ktoré podporujú. Do príslušných oddielov kapitoly venovanej politikám a opatreniam v aktualizovaných NEKP by sa mohli zahrnúť odkazy na národnú adaptačnú stratégiu alebo plán. Napríklad by sa v aktualizovaných NEKP mohlo stanoviť, ktorými opatreniami sa ochráni potenciál sekvestrácie uhlíka v rámci využívania pôdy (rozmer dekarbonizácie), kapacita výroby elektriny (rozmer energetickej bezpečnosti) alebo úspory energie v domácnostiach (rozmer energetickej efektívnosti) v prípade zaťaženia vodných zdrojov a nedostatku vody, sucha, záplav, lesných požiarov alebo vln horúčav. Možno opísať plánované a uskutočňované riešenia blízke prírode spolu s ich skutočnými alebo očakávanými vplyvmi z hľadiska adaptácie na zmenu klímy (napr. ochrana pred dezertifikáciou, horúčavou v mestách, záplavami atď.). Osobitný dôraz by sa mal klásť na vodu, najmä pokiaľ ide o odolnosť energetických systémov voči štrukturálnemu alebo sezónnemu nedostatku vody. Rovnako možno zväziť inovačné prístupy, ako sú poistenia a fiškálne opatrenia zamerané na riešenie rozdielov v ochrane klímy, ako aj investície zacielené na zachovanie biodiverzity, ktoré by prispievali k adaptácii na zmenu klímy.

2.3. Zlepšenie plánovania v sektoroch využívania pôdy, lesného hospodárstva a poľnohospodárstva

Sektory využívania pôdy, lesného hospodárstva a poľnohospodárstva budú zohrávať rozhodujúcu úlohu pri plnení cieľov EÚ v oblasti klimatickej neutrality a adaptácie na zmenu klímy prostredníctvom výrazného zníženia emisií skleníkových plynov, zvýšeného odstraňovania uhlíka a ekosystémových služieb na zlepšenie odolnosti. Záchyt uhlíka v EÚ sa plynule znižuje. Medzi dôvody patrí nárast dopytu po dreve, lesy dosahujúce zrelosť na výrub, ako aj nárast počtu narušení lesov. Pokrok v oblasti znižovania emisií v sektore poľnohospodárstva EÚ zároveň stagnuje, a to napriek zvýšenej podpore opatrení v oblasti klímy. Hlavnými zdrojmi emisií skleníkových plynov v sektore poľnohospodárstva sú emisie metánu z chovu hospodárskych zvierat, tak z enterickej fermentácie, ako aj hospodárenia s hnojom, a emisie oxidu dusného v dôsledku používania chemických hnojív a hospodárenia s hnojom.

Ako sa uvádza v oddiele 1.1, **v aktualizovaných NEKP by sa mala zohľadniť zvýšená ambícia navrhnutá v rámci revízie nariadenia LULUCF, a to stanovením postupu na dosiahnutie vnútroštátnych cieľov.** V národných plánoch by sa malo uviesť, ako štáty plánujú prostredníctvom politik a opatrení a zvýšenej ambície zintenzívniť príspevok svojich sektorov využívania pôdy, lesného hospodárstva a poľnohospodárstva k vyššiemu cieľu EÚ v oblasti klímy. Členské štáty by mali do svojich sektorov využívania pôdy, lesného hospodárstva a poľnohospodárstva lepšie začleniť opatrenia na zmiernenie zmeny klímy a adaptáciu na ňu a opatrenia na obnovu prírody spolu so súvisiacimi iniciatívami v oblasti biodiverzity a bioenergie. Najnovšie sa aspektmi obhospodarovania pôdy týkajúcimi sa zmiernenia zmeny klímy a adaptácie na ňu zaoberá aj návrh predpisu o obnove prírody⁽⁵⁸⁾.

Politiky a opatrenia by mali odzrkadľovať zvýšenú ambíciu týkajúcu sa zmiernenia zmeny klímy a adaptácie na ňu, pričom by sa mali vzťahovať na emisie CO₂ a látok iných ako CO₂ a odstraňovanie uhlíka v súvislosti s energetickou efektívnosťou, výrobou a používaním energie z obnoviteľných zdrojov, ako aj so zachovaním, s ochranou a obnovou ekosystémov.

Rámček 4: Obsah aktualizovaných NEKP v súvislosti s LULUCF. Plánovanie a vyčíslenie týchto činností:

- Identifikácia zlepšení systému na zhromažďovanie informácií a monitorovanie potrebných v záujme účinného výberu, koncipovania a vykonávania politik v sektoroch využívania pôdy, lesného hospodárstva a poľnohospodárstva (napr. prostredníctvom družicových snímkov). Súčasťou systému by mala byť potreba zabezpečenia účinného vykonávania vo vzťahu k cieľom v oblasti ochrany a obnovy ekosystémov,
- Znižovanie emisií skleníkových plynov v sektore poľnohospodárstva s emisiami látok iných ako CO₂, aj pokiaľ ide o enterickú fermentáciu, hospodárenie s hnojom a hnojivami,
- Zvyšovanie čistého odstraňovania v sektoroch využívania pôdy, lesného hospodárstva a poľnohospodárstva, a to aj prostredníctvom uhlíkového poľnohospodárstva a materiálov na dlhodobé ukladanie uhlíka (ako sú stavebné výrobky na báze dreva), so zameraním na integrované prístupy, ako sú riešenia blízke prírode, s cieľom prispieť aj k cieľom v oblasti ochrany a obnovy ekosystémov, ako aj k iným environmentálnym cieľom (napr. v oblasti biodiverzity, nulového znečisťovania, zastavenia vyčerpávania prírodných zdrojov),
- Podpora a vykonávanie opatrení na zvýšenie energetickej efektívnosti týkajúce sa biomasy vrátane dodávok izolačných materiálov na biologickom základe.

⁽⁵⁸⁾ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o obnove prírody COM(2022) 304 final.

2.4. Riešenie otázky emisií metánu

Komisia vyzýva členské štáty, aby vo svojich aktualizovaných NEKP stanovili sektorové zámery a ciele na zníženie emisií metánu a príslušné politiky a opatrenia, a to so zreteľom na ciele stratégie EÚ pre metán⁽⁵⁹⁾.

Znižovanie emisií metánu priamo prispieva k spomaleniu tempa otepľovania. Keďže metán je prekurzorom ozónu, jeho zníženie navyše vedie aj k zníženiu znečistenia ovzdušia. Metán sa vyznačuje potenciálom globálneho otepľovania, ktorý je 28-násobne väčší v porovnaní s CO₂ počas časového rámca 100 rokov. Viac ako polovica antropogénnych emisií metánu v EÚ pochádza z poľnohospodárstva, pričom na chov hospodárskych zvierat pripadá 54 % celkových emisií metánu v EÚ (viac ako 6 % celkových emisií skleníkových plynov v EÚ)⁽⁶⁰⁾. Zdrojom približne štvrtiny emisií metánu sú namiesto toho tuhý odpad a odpadová voda, pričom takmer pätinu emisií vytvára energetika.

Otázka metánu sa upravuje v nariadení ESR⁽⁶¹⁾, v ktorom sa členským štátom poskytuje flexibilita vybrať primerané politiky na zmiernenie emisií metánu. EÚ má okrem toho viacero sektorových politík, ktoré prispievajú k zníženiu emisií metánu⁽⁶²⁾, ako je spoločná poľnohospodárska politika, smernica o skládkach odpadov a navrhnuté, ako aj plánované revízie smernice o priemyselných emisiách, smernice o čistení komunálnych odpadových vôd a smernice o energii z obnoviteľných zdrojov, ako aj nový návrh nariadenia o znížovaní metánu v odvetví energetiky.

Rámček 5: Príklady politík a opatrení na znížovanie emisií metánu:

- **Poľnohospodárstvo** – zaviesť stimuly chovu, ktorými sa zlepší zdravie a plodnosť, hospodárenie s krmivami a kŕmne doplnkové látky v záujme zmiernenia emisií metánu z enterickej fermentácie a ktoré zároveň nebudú na úkor iných environmentálnych otázok, napr. emisií amoniaku; podporovať postupy uskladňovania hnoja (napr. chladenie hnojovice, acidifikácia hnojovice, zakrývanie skladovacích nádrží na hnoj a hnojovicu, zavedenie emisných limitov a požiadaviek na monitorovanie) a anaeróbnu degradáciu so zhodnocovaním bioplynu na zmiernenie emisií metánu z hospodárenia s hnojom, ktorých dodatočnou výhodou je znížovanie závislosti od dovozu zemného plynu a predchádzanie emisiám amoniaku; podporovať udržateľnejšie stravovanie s menším podielom červeného a spracovaného mäsa a väčším množstvom zdrojov bielkovín z rastlín.
- **Tuhý odpad a odpadová voda** – znížiť skládkovanie organického odpadu prostredníctvom úplného a rýchleho vykonávania právnych predpisov v oblasti odpadu a skládok; zdrojové triedenie odpadu a anaeróbná degradácia so zhodnocovaním bioplynu na zmiernenie emisií metánu z tuhého odpadu; anaeróbná degradácia kalu so zhodnocovaním bioplynu na zmiernenie emisií metánu z odpadovej vody.
- **Energetika** – v súlade s navrhovaným nariadením o znížovaní emisií metánu⁽⁶³⁾ sa musí zlepšiť meranie, vykazovanie a overovanie emisií metánu v odvetví energetiky a emisie sa musia zmiernovať prostredníctvom povinného zisťovania únikov a ich opravy, ako aj zákazu odplyňovania a spaľovania.

2.5. Začleňovanie dlhodobého geologického ukladania CO₂

Členské štáty sa vyzývajú, aby do aktualizovaných NEKP zahrnuli plánované úsilie na umožnenie ich odvetviam trvalo zachytávať a ukladať vlastné emisie z procesov v geologických úložiskách, a to v súlade so smernicou 2009/31/ES. Splnenie zámeru dosiahnuť klimatickú neutralitu si vyžaduje, aby boli najneskôr do roku 2050 zostávajúce celouňijné emisie skleníkových plynov a ich odstraňovanie vyvážené v rámci EÚ, pokiaľ ide o odvetvia, v ktorých je znížovanie emisií komplikované, a aby EÚ následne dosiahla záporné emisie.

⁽⁵⁹⁾ Stratégia EÚ pre metán COM(2020) 663 final.

⁽⁶⁰⁾ Európska environmentálna agentúra.

⁽⁶¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/842 z 30. mája 2018 o záväznom ročnom znížovaní emisií skleníkových plynov členskými štátmi v rokoch 2021 až 2030, ktorým sa prispieva k opatreniam v oblasti klímy zameraným na splnenie záväzkov podľa Parížskej dohody (Ú. v. EÚ L 156, 19.6.2018, s. 26).

⁽⁶²⁾ Napríklad spoločná poľnohospodárska politika, smernica o skládkach odpadov a navrhnuté, ako aj plánované revízie smernice o priemyselných emisiách, smernice o čistení komunálnych odpadových vôd a smernice o energii z obnoviteľných zdrojov.

⁽⁶³⁾ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o znížovaní emisií metánu v odvetví energetiky, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2019/942, [COM(2021) 805 final.

Viacero činností vrátane energeticky náročných priemyselných odvetví, ako sú sektory cementu, železa a ocele, hliníka, buničiny a papiera a rafinérie, ako aj poľnohospodárstvo, sa vyznačujú vlastnými emisiami z procesov, ktoré sú výsledkom samotných výrobných procesov. Zachytávanie a ukladanie CO₂ alebo zachytávanie a využívanie CO₂ môžu predstavovať kľúčový príspevok k boju proti emisiám z týchto sektorov.

Okrem toho môžu prispieť k odstraňovaniu CO₂ z atmosféry prostredníctvom odstraňovania uhlíka, napr. bioenergia so zachytávaním a ukladaním CO₂, a prostredníctvom priameho zachytávania atmosférického CO₂. Zavádzanie bioenergie so zachytávaním a ukladaním CO₂ by sa malo v aktualizovaných NEKP zvážiť, a to s plným zreteľom na obmedzenia a dostupnosť udržateľnej biomasy.

Rámček 6: Stanovovanie zámerov, cieľov a príspevkov v oblasti zachytávania a ukladania CO₂.

Členské štáty sa vyzývajú, aby poskytli tieto informácie:

- ročnú súhrnnú prognózu vlastných emisií z procesov, ktoré sa budú musieť znížiť prostredníctvom zachytávania CO₂,
- ročný objem biogénneho CO₂ a CO₂ priamo zo vzduchu, ktorý bude k dispozícii na geologické ukladanie CO₂,
- kapacitu na geologické ukladanie CO₂, ktorá sa môže každoročne operačne sprístupniť,
- ročnú kapacitu na ukladanie CO₂, ktorá sa môže sprístupniť na konci využívania zásob uhl'ovodíkov,
- plánovanú infraštruktúru na prepravu CO₂,
- podporu z verejných zdrojov dostupnú na investície do zachytávania, prepravy a ukladania CO₂,
- všetky ďalšie opatrenia na podporu zavádzania príležitostí dlhodobého geologického ukladania CO₂.

2.6. Podpora rozmeru v oblasti výskumu, inovácií a konkurencieschopnosti

Na základe posúdenia pôvodných NEKP⁽⁶⁴⁾ z roku 2020 a vzhľadom na súčasné geopolitické okolnosti a najnovší politický vývoj sa členské štáty vyzývajú, aby vo svojich aktualizovaných plánoch posilnili rozmer v oblasti výskumu, inovácií a konkurencieschopnosti.

Úspešné smerovanie výskumu a inovácií v oblasti čistej energie a nízkouhlíkových technológií si vyžaduje dostatočný počet expertov a podnikateľov a podporu prostredníctvom synergického využívania programov EÚ, ako aj programov na vnútroštátnej a regionálnej úrovni. Na posilnenie konkurencieschopnosti EÚ a realizáciu cieľov Európskej zelenej dohody sú rozhodujúce jasné národné ciele a zámery do roku 2030 (a prípadne do roku 2050) v oblasti výskumu a inovácií, väčšia spolupráca medzi členskými štátmi a nepretržité monitorovanie vnútroštátnych výskumných a inovačných činností. Tieto prvky sú zároveň základom na preklopenie medzery medzi výskumom a inováciami a prenikaním na trh v záujme posilnenia konkurencieschopnosti Únie, pričom v konečnom dôsledku vedú k zrýchlenému zavádzaniu technológií s očakávanými vplyvmi na ciele zelenej dohody. Stratégie v oblasti výskumu a inovácií by mali okrem toho obsiahnuť a podporovať netechnologické, transdisciplinárne aspekty, ktoré majú mimoriadny význam pre urýchlenie ekologickej a energetickej transformácie; stimulovať zmeny správania, životný štýl s ohľadom na klímu, podporu inovácií na úrovni inštitúcií, riadenia a politik, a to s cieľom vytvoriť základné podmienky pre transformáciu na klimaticky neutrálne hospodárstvo.

V aktualizovaných národných plánoch by sa mali opísať ciele a politiky členských štátov na uľahčenie rozšírenia výroby komerčne dostupných nízkouhlíkových technológií, vybavenia a súčastí (napríklad zohľadnením aktuálnej situácie a vývoja investícií, pridanej hodnoty) na ich území, ako aj ich ciele a politiky na dosiahnutie uvedeného zámeru prostredníctvom diverzifikácie úsilia v tretích štátoch. V pláne REPowerEU sa uvádza, že jeho dosiahnutie si bude vyžadovať diverzifikáciu dodávok zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov a dodávok kritických surovín, zníženie závislosti jednotlivých odvetví, odstránenie prekážok v dodávateľských reťazcoch a rozšírenie výrobných kapacít EÚ v oblasti technológií čistej energie. V aktualizovaných NEKP by sa mali lepšie zohľadniť potreby týkajúce sa výrobných kapacít a priemyselných hodnotových reťazcov v oblasti kľúčových nízkouhlíkových energetických technológií.

⁽⁶⁴⁾ Celouijné posúdenie národných energetických a klimatických plánov – Stimulácia zelenej transformácie a podpora hospodárskej obnovy vďaka integrovanému energetickému a klimatickému plánovaniu.

Rámček 7: Najlepší postup na zlepšenie rozmeru v oblasti výskumu, inovácií a konkurencieschopnosti

- Identifikovať a opísať potreby výskumu a inovácií v oblasti čistej energie v záujme dosiahnutia energetických a klimatických cieľov vrátane aspektov v oblasti environmentálnych vplyvov a spravodlivej transformácie ⁽⁶⁵⁾ a posúdenia sociálno-ekonomických vplyvov zelenej transformácie,
- Opísať vnútroštátne ciele v oblasti výskumu a inovácií a ciele financovania, z ktorých vyplývajú konkrétne a vyčísliteľné postupy na dosiahnutie cieľov do roku 2030 a do roku 2050 v oblasti špecifických kľúčových technológií čistej energie a zachytávania a ukladania CO₂,
- Začleniť priemyselné články hodnotových reťazcov čistej energie, napríklad riešením výrobných kapacít v oblasti technológií výroby energie z obnoviteľných zdrojov, čím sa zároveň podporí konkurencieschopnosť európskeho priemyslu,
- Preskúmať synergie medzi príslušnými vnútroštátnymi fondmi a činnosťami, inovačnými platformami a pracovnými skupinami pre vykonávanie strategického plánu pre energetické technológie a prípadne so štyrmi misiami EÚ v rámci zelenej dohody ⁽⁶⁶⁾,
- Zlepšiť spoluprácu medzi krajinami Európskeho strategického plánu pre energetické technológie, predovšetkým, ale nie výlučne, prostredníctvom partnerstva pre prechod na čistú energiu programu Horizont Európa,
- Opísať, ako posilniť spoluprácu s globálnymi partnermi v rámci výskumu a inovácií v oblasti čistej energie,
- Zlepšiť podporu a prístup k financiam v záujme inovácie podnikov, a to aj startupov, rozširujúcich sa podnikov a MSP,
- Začleniť rozšírenie výroby a diverzifikovanú výrobnú kapacitu hodnotových reťazcov technológií čistej energie a nízkouhlíkových technológií do vnútroštátnych cieľov, politík a opatrení, pokiaľ ide o konkurencieschopnosť,
- Začleniť rozvoj zručností vyžadovaných na prechod na čistú energiu, vytvárajúc prepojenie napríklad s Paktom o zručnostiach v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov,
- Začleniť myšlienky recyklovateľnosti a obehovosti, ako aj potrebu znížiť závislosť a účinne diverzifikovať zdroje dovážaných surovín a komponentov potrebných na výrobu technológií čistej energie,
- Identifikovať a opísať spôsob zvýšenia konkurencieschopnosti technológií čistej energie na svetovom trhu vrátane hlavných hnacích síl a výziev na vnútornom aj svetovom trhu.

2.7. Začleňovanie zámeru dosiahnuť klimatickú neutralitu

Členské štáty sú povinné do svojich aktualizovaných NEKP zahrnúť prvky, ktorými sa zvyšuje koherentnosť a súlad so zámerom EÚ dosiahnuť klimatickú neutralitu, a to na základe ich dlhodobých národných stratégií. Aby sa zabezpečil súlad a koherentnosť so zámerom Únie dosiahnuť klimatickú neutralitu, európskym právnym predpisom v oblasti klímy sa zmenilo nariadenie o riadení s cieľom zahrnúť zámer dosiahnuť klimatickú neutralitu do príslušných ustanovení uvedeného nariadenia ⁽⁶⁷⁾. Medzi prvky, v ktorých členské štáty môžu zlepšiť koherentnosť a súlad, patrí:

- analýza v ich posúdeniach vplyvov plánovaných politík a opatrení týkajúca sa súladu so zámerom Únie dosiahnuť klimatickú neutralitu stanoveným v článku 2 ods. 1 európskeho právneho predpisu v oblasti klímy [článok 3 ods. 2 písm. f) nariadenia o riadení],
- opis v rámci analytickej základne plánu, pokiaľ ide o spôsob, akým existujúce politiky a opatrenia a plánované politiky a opatrenia prispievajú k realizácii zámeru EÚ dosiahnuť klimatickú neutralitu, ako sa stanovuje v článku 2 ods. 1 európskeho právneho predpisu v oblasti klímy [článok 8 ods. 2 písm. e) nariadenia o riadení, ako aj časť 1 oddiel B bod 5.5 prílohy I k nariadeniu o riadení],

⁽⁶⁵⁾ Pozri odporúčanie Rady zo 16. júna 2022 o zabezpečení spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo (Ú. v. EÚ C 243, 27.6.2022, s. 35).

⁽⁶⁶⁾ Misie „Adaptácia na zmenu klímy“, „Obnova našich oceánov a vôd“, „Klimaticky neutrálne a inteligentné mestá“ a „Dohoda o pôde pre Európu“.

⁽⁶⁷⁾ Článok 13 európskeho právneho predpisu v oblasti klímy.

— Uvedenie vyhladok smerom k zámeru Únie dosiahnuť klimatickú neutralitu pri stanovovaní politík a opatrení týkajúcich sa emisí skleníkových plynov a ich odstraňovania (časť 1 oddiel A bod 3.1.1.i prílohy I k nariadeniu o riadení).

3. Prierezové otázky, ktorým treba venovať pozornosť pri aktualizácii NEKP

3.1. Čerpanie z poznatkov získaných v rámci pôvodných NEKP

Pôvodné národné energetické a klimatické plány predložené členskými štátmi kladú základy na zvyšovanie ambícií a realizáciu cieľov Európskej zelenej dohody a plánu REPowerEU. Na ich vypracovanie nadviazal iteratívny proces stanovený v nariadení o riadení, ktorý vychádza z rozsiahlych konzultácií medzi Komisiou a členskými štátmi, ako aj konzultácií so zainteresovanými stranami a s občianskou spoločnosťou. Komisia posúdila prvé návrhy plánov jednotlivo a na úrovni EÚ⁽⁶⁸⁾ a vydala odporúčania členským štátom⁽⁶⁹⁾ týkajúce sa ich finalizácie. Konečné znenia plánov boli predložené, hoci v niektorých prípadoch s omeškaním, do 31. decembra 2019 a Komisia tieto konečné znenia plánov posúdila jednotlivo i súhrne⁽⁷⁰⁾.

3.1.1. Zlepšovanie národných energetických a klimatických plánov do roku 2030

„Celovládny prístup“ je ústrednou časťou vypracovania pôvodných plánov a jednou z hlavných zásad nariadenia o riadení. Prispieva k posilňovaniu súladu medzi piatimi rozmermi energetickej únie a vytváraniu synergií medzi rôznymi oblasťami politiky.

Členské štáty sa vyzývajú, aby pri vypracovaní aktualizácie svojich integrovaných návrhov národných plánov a ich konečného znenia oslovili všetky príslušné orgány a zainteresované strany. Tieto príslušné orgány by mali spolupracovať v rámci všetkých svojich rôznych portfólií s cieľom aktualizovať národné plány a dosiahnuť spoločné ciele energetickej únie, Európskej zelenej dohody, európskeho semestra, Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, plánu REPowerEU a iného pokroku v politikách EÚ v oblasti energetiky a klímy. Takýmto procesom by sa malo zabezpečiť, že orgány prevezmú zodpovednosť za vykonávanie integrovaných národných plánov.

Členské štáty sa vyzývajú, aby budovali na svojich pôvodných národných plánoch pri úplnom zohľadnení súvisiaceho posúdenia, ktoré uskutočnila Komisia.

3.1.2. Synergie s integrovanými správami o pokroku

Členské štáty sa vyzývajú, aby pri vypracovaní svojich aktualizovaných NEKP využili prvé integrované národné energetické a klimatické správy o pokroku. Tieto správy možno využiť na: i) pomoc pri opise aktuálnej situácie vrátane adaptácie na zmenu klímy; ii) odhad zostávajúcich nesplnených zámerov, cieľov a príspevkov stanovených v pôvodných národných plánoch a iii) vyvodenie záverov o vhodnosti politík a opatrení a investícií, ktoré národné energetické a klimatické správy o pokroku obsahujú pre každý rozmer a sektor, vrátane ich vplyvu na kvalitu ovzdušia a emisie látok znečisťujúcich ovzdušie.

Členské štáty Komisii po prvýkrát predložia národné energetické a klimatické správy o pokroku v lehote do 15. marca 2023⁽⁷¹⁾. Podávanie správ o pokroku a jeho monitorovanie sú dvoma hlavnými prvkami nariadenia o riadení. Národné energetické a klimatické správy o pokroku prispievajú k posúdeniu založenému na dôkazoch týkajúcem sa vykonávania pôvodných NEKP, a teda predstavujú hodnotný spôsob identifikácie možných oblastí na zlepšenie. Formát podávania správ o pokroku a jeho monitorovania sa vypracoval s cieľom analyzovať vykonávanie politík v oblasti energetiky a klímy obsiahnutých v NEKP, a to so zreteľom na obmedzenie administratívnej záťaže členských štátov a Komisie.

⁽⁶⁸⁾ Spoločne pri dosahovaní cieľov energetickej únie a opatrení v oblasti klímy – Položenie základov pre úspešný prechod na čistú energiu, COM(2019) 285. Pozri aj Economidou, M., Ringel, M., Valentova, M., Zancanella, P., Tsemekidi Tzeiranak, S., Zangheri, P., Paci, D., Ribeiro Serrenho, T., Palermo, V. a Bertoldi, P., *National Energy and Climate Plans for 2021-2030 under the EU Energy Union* (Národné energetické a klimatické plány na roky 2021 – 2030 v rámci energetickej únie EÚ), EUR 30487 EN, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2020, ISBN 978-92-76-27013-3, doi:10.2760/678371, JRC122862.

⁽⁶⁹⁾ Národné energetické a klimatické plány | Európska komisia (europa.eu)

⁽⁷⁰⁾ Celouňijné posúdenie národných energetických a klimatických plánov – Stimulácia zelenej transformácie a podpora hospodárskej obnovy vďaka integrovanému energetickému a klimatickému plánovaniu, COM(2020) 564.

⁽⁷¹⁾ V zmysle článkov 17 až 25 nariadenia o riadení.

Analytická časť aktualizovaných národných plánov, ako aj plánované politiky a opatrenia môžu ťažiť z informácií, ktoré sa zhromaždili na podávanie správ o pokroku. Ak sa však odkazuje na trhy s elektrinou a plynom, ceny energie a rozpis súčasných prvkov cien (na zložku ceny energie, sieťovú zložku, zložku daní/odvodov), členské štáty by mali poskytnúť aktualizovanú analýzu v porovnaní s časom predloženia národných energetických a klimatických správ o pokroku.

3.2. **Včasná a inkluzívna účasť verejnosti v súlade s Aarhuským dohovorom**

Rovnako ako v prípade pôvodných plánov členské štáty musia vypracovať aktualizáciu NEKP v rámci dialógu s miestnymi orgánmi, organizáciami občianskej spoločnosti, so sociálnymi partnermi, sektorovou podnikateľskou komunitou, s investormi a inými zainteresovanými stranami. V článku 10 nariadenia o riadení sa od členských štátov vyžaduje, aby sa verejnosti včas poskytl reálne možnosti zúčastňovať sa na vypracovaní NEKP. Členské štáty sú zmluvnými stranami Aarhuského dohovoru⁽⁷²⁾, a preto majú povinnosť zabezpečiť, aby sa verejnosti včas poskytl reálne možnosti zúčastňovať sa na príprave návrhov aktualizovaných národných plánov v transparentných a spravodlivých podmienkach⁽⁷³⁾. Verejnosti sa musí poskytnúť najmä primeraná lehota na účasť na rôznych fázach a musia s ňou vykonať konzultácie, keď sú ešte otvorené všetky možnosti⁽⁷⁴⁾. Riadna konzultácia znamená, že verejnosť by mala mať prístup ku všetkým relevantným dokumentom, správam a odhadom na začiatku konzultačného obdobia. Členské štáty sa vyzývajú, aby zväzili najlepšie postupy, ako je vedenie konzultácie prostredníctvom špecializovaného webového sídla NEKP, na ktorom sa nachádzajú všetky informácie.

Podľa článku 11 nariadenia o riadení musia členské štáty zaviesť viacúrovňový dialóg v oblasti klímy a energetiky. Musia poskytnúť platformu na diskusiu so zainteresovanými stranami o rôznych scenároch plánovaných pre politiky v oblasti energetiky a klímy, ako aj o splnení zámeru Únie dosiahnuť klimatickú neutralitu, ktorý je stanovený v európskom právnom predpise v oblasti klímy⁽⁷⁵⁾. Členské štáty podajú správu o pokroku pri zavádzaní tohto dialógu v národných energetických a klimatických správach o pokroku. Pokiaľ ide o verejné konzultácie, členské štáty sa vyzývajú, aby posilnili viacúrovňový dialóg a spolupracovali s regionálnymi a miestnymi jednotlivcami a skupinami, ktorí môžu nastoliť konkrétne opatrenia. Zároveň by mali preskúmať synergie s existujúcimi fórami, ako je Dohovor primátorov a starostov. Členské štáty musia okrem toho zabezpečiť úplnú a včasnú konzultáciu a zapojenie sociálnych partnerov, a to v súlade s príslušnými vnútroštátnymi pravidlami a postupmi. Sociálny dialóg a celospoločenský prístup sú kľúčové na vypracovanie a zavádzanie účinných politík v oblasti energetiky a klímy v súlade so zásadami Európskeho piliera sociálnych práv.

Členské štáty musia do svojich aktualizovaných NEKP zahrnúť zhrnutie konzultácií a verejnej mienky alebo predbežných názorov verejnosti. Členské štáty by mali vysvetliť, ako sa verejná mienka zohľadnila pred predložením návrhu národných plánov a ich konečného znenia. Od členských štátov sa zároveň očakáva opis toho, ako sa verejnosti v rámci procesu umožnila transparentná a spravodlivá účasť.

3.3. **Posilnenie regionálnej spolupráce v záujme lepšej koordinovanej reakcie a podpory solidarity**

Členské štáty sa vyzývajú, aby pri príprave aktualizovaných národných plánov posilnili regionálnu spoluprácu. V čo najväčšom možnom rozsahu sa odporúča koordinácia takejto spolupráce prostredníctvom zriadeného fóra pre regionálnu spoluprácu. Podporu môžu prípadne poskytnúť aj regionálne skupiny zriadené v rámci energetickej platformy EÚ⁽⁷⁶⁾, ako aj regionálne rizikové skupiny spojené s bezpečnosťou dodávok plynu na trh EÚ. Hoci bol mechanizmus riadenia navrhnutý so zámerom stimulovať spoluprácu medzi členskými štátmi na cezhraničnej a regionálnej úrovni⁽⁷⁷⁾, členské štáty počas prípravy pôvodných NEKP naplno nevyužili potenciál regionálnej spolupráce.

Členské štáty sa zároveň vyzývajú, aby sa dobrovoľne zapájali do spoločného vypracúvania častí svojich NEKP, a to tak na územnej, ako aj sektorovej úrovni. Ide o príležitosť na zmiernenie administratívnej záťaže členských štátov a zlepšenie obsahu NEKP. Komisia je pripravená túto spoluprácu uľahčiť, ak o to členské štáty požiadajú počas prípravy návrhov aktualizovaných NEKP. Regionálna spolupráca na politikách v oblasti energetiky a klímy umožňuje preskúmanie synergií s cieľom efektívne dosiahnuť národné energetické a klimatické ciele, pričom sa zabezpečuje väčší súlad plánov. Medzi oblasti koordinácie môžu patriť napríklad spoločné projekty

⁽⁷²⁾ Aarhuský dohovor (europa.eu).

⁽⁷³⁾ Článok 6 Aarhuského dohovoru.

⁽⁷⁴⁾ Článok 7 Aarhuského dohovoru.

⁽⁷⁵⁾ Cieľom projektu NECPlatform financovaného z programu LIFE je podpora šiestich členských štátov EÚ (Bulharska, Francúzska, Chorvátska, Portugalska, Rumunsko a Taliansko) pri zavádzaní a riadení platforiem stáleho viacúrovňového dialógu v oblasti klímy a energetiky, ktoré im pomáhajú plniť požiadavky článku 11 nariadenia o riadení prostredníctvom podpory vertikálneho a horizontálneho začleňovania politík v oblasti energetiky a klímy. Ďalšie informácie sú k dispozícii na adrese: Financovanie a verejná súťaž (europa.eu).

⁽⁷⁶⁾ Energetická platforma EÚ (europa.eu).

⁽⁷⁷⁾ Článok 12 nariadenia o riadení.

alebo systémy podpory v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov (napr. jednotné harmonogramy a opatrenia v záujme prípravy zriadenia spoločného systému) a jednotné prístupy k rozvoju energie z obnoviteľných zdrojov v rámci regiónu či spolupráca v rámci Európskeho strategického plánu pre energetické technológie.

Členské štáty sa vyzývajú, aby vo svojich návrhoch aktualizovaných národných plánov sumarizovali výsledky regionálnych konzultácií vrátane pripomienok od iných členských štátov a vysvetlili spôsob zohľadnenia takýchto pripomienok.

Členské štáty sa takisto vyzývajú, aby zapájali regionálnych partnerov s cieľom zabezpečiť jednotné plánovanie a riešiť riziká súvisiace s bezpečnosťou dodávok energie. Význam to má aj pre zabezpečenie zavádzania dostatočnej elektrizačnej infraštruktúry a energetickej prenosovej infraštruktúry (fyzický rozmer), ako aj pre podporu trhovej integrácie. Najnovší vývoj politiky v oblasti energetiky poukazuje na potrebu regionálnej spolupráce s cieľom posilniť odolnosť a pripravenosť energetického systému a urýchliť prechod na čistú energiu. Regionálna spolupráca a európska solidarita sú v súčasnosti viac ako kedykoľvek predtým najsilnejším prostriedkom Únie na realizáciu diverzifikovaných dodávok energie, posilnenie rozmeru NEKP v oblasti energetickej bezpečnosti a v konečnom dôsledku na docelenie odolnejšej energetickej únie. Komisia na uľahčenie regionálnej spolupráce uverejňuje špecifické usmernenia o rozdelení nákladov a prínosov v rámci projektov spolupráce v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov.

Komisia vyzýva členské štáty, aby v návrhoch aktualizovaných národných plánov uviedli zhrnutie svojej účasti na energetickej platforme EÚ, ako aj možné opatrenia vyplývajúce z tejto činnosti. Energetická platforma EÚ vznikla na účely koordinácie práce so zámerom odkloniť dodávky plynu do EÚ od ruských zdrojov. Čiastočne to bude zahŕňať vytvorenie dobrovoľného mechanizmu na nákup plynu a obnoviteľného vodíka pre EÚ, čím sa optimálne využije kolektívna politická a trhová váha Únie. Okrem toho sa vytvorilo päť regionálnych skupín (pre juhovýchodnú Európu, strednú a východnú Európu, severozápadnú Európu, juhozápadnú Európu a Pobaltie) na vypracovanie akčných plánov pre realizáciu úsilia energetickej platformy EÚ.

3.4. *Preskúmanie úplného potenciálu synergií a prepojení s inými plánovacími nástrojmi v záujme zelenej a spravodlivej transformácie*

V aktualizovaných NEKP by sa mali zohľadniť nové plánovacie nástroje a nástroje financovania, ktoré sa zriadili od predloženia prvého konečného znenia NEKP v roku 2019. Prístup k niektorým fondom je podmienený schválením špecializovaných plánov členských štátov. Do NEKP by sa mali konzistentným a integrovaným spôsobom premietnuť všetky relevantné politiky a opatrenia, ktoré prispievajú k dosahovaniu národných energetických a klimatických zámerov, cieľov a príspevkov, vrátane opatrení a možností financovania, ktoré vyplývajú z iných plánovacích nástrojov a nástrojov financovania ⁽⁷⁸⁾.

3.4.1. *Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti*

Je dôležité, aby členské štáty v aktualizovaných NEKP v plnom rozsahu zohľadnili investície a reformy v oblasti energetiky a klímy z národných plánov obnovy a odolnosti ⁽⁷⁹⁾ a vychádzali z nich s cieľom dosiahnuť aktualizované ciele, zábery a záväzky do roku 2030. Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti poskytuje z kvantitatívneho hľadiska najväčší nový zdroj financovania politiky v oblasti energetiky a klímy. Plány obnovy a odolnosti budú do augusta 2026 ⁽⁸⁰⁾ v rôznej miere hnacím motorom reforiem a investičných programov členských štátov v oblasti energetiky a klímy. Plány obnovy a odolnosti boli vypracované s cieľom prispieť k dosahovaniu zámerov, cieľov a príspevkov NEKP vzhľadom na zvýšené ambície na roky 2030 a 2050. Podľa plánu REPowerEU by členské štáty mali zohľadniť dodatočné politiky a opatrenia vo svojich plánoch obnovy a odolnosti zahrnutím osobitnej kapitoly venovanej plánu REPowerEU.

⁽⁷⁸⁾ Prehľad nástrojov financovania z prostriedkov EÚ v záujme spravodlivej zelenej transformácie sa uvádza v prílohe 3 k pracovnému dokumentu útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom k návrhu Komisie na odporúčanie Rady o zabezpečení spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo, SWD(2021) 452 final.

⁽⁷⁹⁾ Vytvorené v zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17).

⁽⁸⁰⁾ Približne 40 % pridelených prostriedkov v rámci plánov obnovy a odolnosti sa týka opatrení na podporu dosahovania klimatických cieľov, pričom viacero plánov obnovy a odolnosti značne presahuje hranicu financovania opatrení v oblasti zmeny klímy na úrovni 37 %, ktorá sa stanovuje v nariadení. Celkové výdavky na klímu v 26 plánoch prijatých do 5. októbra 2022 dosahujú sumu 199,9 miliardy EUR. Súčasťou plánov je okrem toho 18,4 miliardy EUR dodatočných výdavkov na životné prostredie, čím celková suma výdavkov, ktoré prispievajú ku klimatickým alebo k environmentálnym cieľom, dosahuje 218,2 miliardy EUR alebo 44,1 % celkových pridelených prostriedkov.

Komisia s cieľom zabezpečiť transparentnosť a konzistentnosť vyzýva členské štáty, aby pri vykonávaní aktualizovaných NEKP zreteľne opísali úlohu plánov obnovy a odolnosti vrátane kapitol venovaných plánu REPowerEU. V aktualizovaných národných plánoch by sa na tento účel mali poskytnúť kvantitatívne informácie vo vzťahu k príspevku opatrení plánu obnovy a odolnosti k dosahovaniu aktualizovaných zámerov a cieľov v oblasti klímy a energetiky, a to aj z hľadiska financovania. **Členské štáty sa okrem toho vyzývajú, aby v aktualizovaných NEKP uviedli odkaz na plán obnovy a odolnosti a kapitolu venovanú plánu REPowerEU v prípade všetkých príslušných politik a opatrení.** Členské štáty by mali uviesť, či je politika alebo opatrenie úplne alebo čiastočne zahrnuté v pláne obnovy a odolnosti a kapitole venovanej plánu REPowerEU, ako aj úlohu NEKP pri dopĺňaní týchto plánov a kapitol plánu REPowerEU.

V relevantných prípadoch by mali zahrnúť odkaz na vykonávacie rozhodnutie Rady o schválení posúdenia ich plánu obnovy a odolnosti. Členské štáty by mali zohľadniť každé rozšírenie investícií a reforiem, ktoré môže ďalej prispieť k dosahovaniu zámerov, cieľov a príspevku ich aktualizovaných národných plánov do roku 2030.

Komisia zároveň členské štáty vyzýva, aby využili svoje skúsenosti s procesom týkajúcim sa plánov obnovy a odolnosti. Môže sa tým ďalej zlepšiť úroveň podrobností o investíciách a reformách v aktualizovaných NEKP z hľadiska odhadov nákladov, financovania, opisu rozsahu, ako aj zahrnutia konkrétnych míľnikov a cieľov. Konzistentnosť medzi obidvoma nástrojmi sa bude musieť zachovať.

Hoci nejde o požiadavku v zmysle súčasného nariadenia o riadení, Komisia vyzýva členské štáty, aby pri vymedzovaní politik a opatrení na účely aktualizovaných NEKP uplatnili kritériá zásady „nespôsobať významnú škodu“ (do-no-significant-harm – DNSH). Úplný súlad s kritériami DNSH je hlavnou charakteristikou koncepcie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Zabezpečuje, aby plány prispievali k zelenej transformácii a udržateľnej obnove a zároveň obmedzovali poškodenie biodiverzity, vodných a morských zdrojov, posilňovali obehovosť a zabraňovali znečisťovaniu, predchádzajúc odkázanosti na neudržateľné prostriedky a činnosti. Komisia poskytla technické usmernenia o uplatňovaní kritérií DNSH v súvislosti s plánmi obnovy a odolnosti ⁽⁸¹⁾.

3.4.2. Fond na spravodlivú transformáciu

Mechanizmus spravodlivej transformácie ⁽⁸²⁾, konkrétne Fond na spravodlivú transformáciu (FST), vznikol na mobilizáciu investícií v rokoch 2021 až 2027. Tento investičný nástroj pomôže európskym regiónom najviac zasiahnutým prechodom na klimatickú neutralitu vzhľadom na ich vysokú závislosť od ťažby fosílnych palív, vrátane uhlia, rašeliny a roponosnej bridlice, a od uhlíkovo náročných priemyselných procesov. FST ako súčasť politiky súdržnosti takisto uplatňuje zásadu DNSH a vylučuje investície do fosílnych palív. Stanovuje sa ním silný riadiaci rámec sústredený na plány spravodlivej transformácie územia, ktoré sa dokončujú. Plány spravodlivej transformácie územia sú strategickými dokumentmi, v ktorých sa vysvetľuje proces spravodlivej transformácie v každom členskom štáte a činnosti na zmiernenie predpokladaných sociálno-ekonomických dôsledkov na najviac postihnutých územiach. Plány spravodlivej transformácie územia budú rámcom opatrení a investícií v regiónoch závislých od uhlia a/alebo regiónoch s odvetviami s vysokými emisiami skleníkových plynov (ako je chemický, oceliarsky a cementársky priemysel), na ktoré má transformácia nanajvýš nepriaznivý vplyv.

Členské štáty do aktualizovaných NEKP premietnu proces transformácie uvedený v plánoch spravodlivej transformácie územia. Členské štáty by mali vysvetliť synergie medzi cieľmi do roku 2030 v oblasti klímy a energetiky a transformácie smerom od fosílnych palív. Opísať by mali aj spôsob, akým dosiahnutie národných cieľov cielene zmierni sociálno-ekonomické dôsledky na regionálnej úrovni.

3.4.3. Sociálno-klimatický fond

Komisia vyzýva členské štáty, aby do aktualizovaných NEKP v čo najväčšej miere zahrnuli podkladovú analýzu potrebnú na vypracovanie sociálno-klimatických plánov. Mali by vysvetliť, ako ich plán využíva výnosy zo Sociálno-klimatického fondu na dosahovanie príslušných zámerov, cieľov a príspevkov. Sociálno-klimatický fond ⁽⁸³⁾ sa navrhuje v rámci balíka Fit for 55 na riešenie sociálnych vplyvov na zraniteľné domácnosti, zraniteľných používateľov dopravy a mikropodniky, ktoré môžu vzniknúť na základe začlenenia budov a cestnej dopravy do systému obchodovania s emisiami (ETS). Cieľom Sociálno-klimatického fondu je podpora zraniteľných skupín pri znižovaní ich závislosti od nákladných fosílnych palív prostredníctvom zvýšenia

⁽⁸¹⁾ COM(2021) 1054 final.

⁽⁸²⁾ Oznámený 14. januára 2020 ako súčasť oznámenia o investičnom pláne Európskej zelenej dohody.

⁽⁸³⁾ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje Sociálno-klimatický fond, COM(2021) 568.

efektívnosti budov, dekarbonizácie vykurovania a chladenia budov (vrátane integrácie energie z obnoviteľných zdrojov) a zvýšenia prístupu k udržateľnej doprave. Sociálno-klimatický fond má zároveň za cieľ podporovať zraniteľné skupiny prostredníctvom vnútroštátnych opatrení, ktorými sa poskytuje cieleňá dočasná priama podpora príjmu, zatiaľ čo sa zavádzajú investičné opatrenia.

V nadväznosti na rokovania o balíku Fit for 55 sa vytvorí úzka väzba medzi NEKP a plánmi v rámci Sociálno-klimatického fondu, keďže v NEKP sa uvádza politický rámec, v ktorom bude Sociálno-klimatický fond pôsobiť. Plány v rámci Sociálno-klimatického fondu budú vychádzať z plánovaných reforiem a záväzkov členských štátov uvedených v NEKP. Plány v rámci Sociálno-klimatického fondu sa samy osebe zamerajú na konkrétne opatrenia a investície financované zo Sociálno-klimatického fondu. Zároveň zaistia súlad s NEKP a inými príslušnými programami a nástrojmi EÚ a budú rozvíjať synergie medzi nimi.

3.4.4. Spoločná poľnohospodárska politika

Komisia vyzýva členské štáty, aby hľadali synergie medzi strategickými plánmi spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) a NEKP. Členské štáty prostredníctvom svojich vnútroštátnych strategických plánov SPP navrhli systémy podpory, ktorých súčasťou je riešenie cieľov v oblasti klímy, energetiky, zdravia a biodiverzity. Komisia poskytla odporúčania a pripomienky ku strategickým plánom SPP všetkých členských štátov. Členské štáty okrem toho identifikovali alebo naplánovali vnútroštátne opatrenia nad rámec týchto strategických plánov SPP, ktoré by mohli prispieť k plneniu týchto ambícií. V súvislosti s týmito cieľmi majú členské štáty povinnosť prehodnotiť a prípadne upraviť svoje strategické plány SPP po nadobudnutí účinnosti ambicióznějších cieľových hodnôt zavedených nariadením LULUCF a zmeneným nariadením ESR (zatiaľ nebolo prijaté) ⁽⁸⁴⁾. Členské štáty by mali vždy, keď je to možné, aktualizovať NEKP a strategické plány SPP a preskúmať synergie medzi nimi.

Prepojenie týchto dvoch procesov možno ďalej zlepšovať: i) zintenzívnením úsilia o posúdenie vplyvov poľnohospodárskych politík a opatrení v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov; ii) zvýšením odstraňovania uhlíka a iii) identifikáciou relevantných obnoviteľných zdrojov energie, ako je biometán. Komisia a Európska environmentálna agentúra organizujú budovanie kapacít ako súčasť činností na zlepšenie podávania správ o politikách a opatreniach v oblasti klímy ⁽⁸⁵⁾.

3.4.5. Politika súdržnosti

Členské štáty sa vyzývajú, aby vo svojich aktualizovaných NEKP zväzili synergie s existujúcimi plánovacími dokumentmi vypracovanými v rámci politiky súdržnosti EÚ na roky 2021 – 2027. Politika súdržnosti EÚ (realizovaná prostredníctvom Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Kohézneho fondu, Európskeho sociálneho fondu plus a Fondu na spravodlivú transformáciu) prispieva k posilňovaniu hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti ⁽⁸⁶⁾.

V rokoch 2021 – 2027 sa politika súdržnosti (mobilizujúca investície v EÚ v hodnote 392 miliárd EUR) zameriava na päť politických cieľov (vrátane cieľa ekologického, nízkouhlíkového prechodu na klimaticky neutrálne hospodárstvo) a Európsku zelenú dohodu. Od členských štátov sa na to, aby mohli využívať výhody fondov politiky súdržnosti, vyžaduje, aby vypracovali partnerské dohody, na ktoré nadväzujú operačné programy. V operačných programoch sa musia zohľadniť NEKP a riešiť všetky výzvy, ktoré sa v nich identifikovali. Členské štáty sú okrem toho povinné splniť základné podmienky vrátane podmienok týkajúcich sa dokončenia NEKP, energetickej efektívnosti, obnovy bytových a nebytových budov a energie z obnoviteľných zdrojov.

3.5. Silná analytická základňa

V spoľahlivých aktualizovaných národných plánoch sa musí zohľadniť strategická vízia a musia sa opierať o riadnu a dôkladnú kvantitatívnu analýzu súčasnej a predpokladanej situácie. Silnou analytickou základňou sa zároveň zabezpečí, aby rôzne časti plánu boli komplexné a porovnateľné. Analytický oddiel NEKP sa začína uvedením aktuálnej situácie vrátane projekcií vychádzajúcich z existujúcich politík a opatrení ⁽⁸⁷⁾, ktorá od pôvodných NEKP prešla značným vývojom. Oddiel aktualizovaného plánu venovaný „aktuálnej situácii“ musí obsahovať všetky relevantné zmeny v rámci každého z piatich rozmerov energetickej únie, a to na základe najnovších dostupných údajov. Zohľadniť by sa mal najmä sociálny a hospodársky vplyv pandémie COVID-19, ako aj súčasná geopolitická situácia, ktorá má vplyv na ceny energie, a všeobecnejšie vývoj vnútorného trhu s energiou a energetickej bezpečnosti a v oblasti emisií.

⁽⁸⁴⁾ Článok 120 nariadenia (EÚ) 2021/2115 o podpore strategických plánov.

⁽⁸⁵⁾ Webinár o hodnotení politík a opatrení v oblasti skleníkových plynov v poľnohospodárstve, júl 2022, pozri <https://www.eionet.europa.eu/etcs/etc-cm/products/webinars-and-workshops/2021-webinar-on-the-evaluation-of-agricultural-greenhouse-gas-policies-and-measures>.

⁽⁸⁶⁾ V rokoch 2014 – 2020 bola hlavným zdrojom EÚ na financovanie investícií v oblasti klímy a energetiky, pričom sa v rámci nej investovali prostriedky vo výške takmer 70 miliárd EUR. Politika súdržnosti podporujúca energetickú úniu, európske štrukturálne a investičné fondy (europa.eu).

⁽⁸⁷⁾ Článok 8 nariadenia o riadení.

Členské štáty sa vyzývajú, aby využili najaktuálnejšie nástroje a prístupy modelovania. Členské štáty by v záujme zabezpečenia konzistentného prístupu mali použiť rovnaké kľúčové parametre pre dovozné ceny ropy, plynu a uhlia, ako aj ceny uhlíka v rámci systému EÚ na obchodovanie s emisiami, ako sú parametre používané na podávanie správ v zmysle článku 18 nariadenia o riadení. Členské štáty by s cieľom zabezpečiť transparentnosť používaných údajov mali jasne uviesť odkaz na zdroje, o ktoré sa ich analýza opiera. Komisia vyzýva členské štáty, aby vždy, keď je to možné, používali oficiálne európske štatistiky.

3.5.1. Scenáre a harmonogram

V aktualizovaných NEKP sa opíše aktuálna situácia⁽⁸⁸⁾ zahrnutím projekcií vývoja skleníkových plynov v jednotlivých sektoroch a projekcií týkajúcich sa iných rozmerov energetickej únie s existujúcimi opatreniami (t. j. scenár „s existujúcimi opatreniami“) aspoň do roku 2040 vrátane roku 2030⁽⁸⁹⁾. Okrem toho by mali aktualizované NEKP zahŕňať projekcie s dodatočnými plánovanými politikami a opatreniami (t. j. scenár „s dodatočnými opatreniami“) (90). Tieto projekcie umožnia posúdenie vplyvu takýchto plánovaných politík a opatrení a porovnanie ich vplyvu s projekciami s existujúcimi politikami a opatreniami, ktoré potrvávajú aspoň do roku 2040⁽⁹¹⁾ (92). Členské štáty musia zároveň opísať spôsob, akým existujúce a plánované politiky a opatrenia prispievajú k realizácii zámeru EÚ dosiahnuť klimatickú neutralitu, ako sa stanovuje v článku 2 ods. 1 európskeho právneho predpisu v oblasti klímy⁽⁹³⁾.

Európskym právnym predpisom v oblasti klímy sa menia požiadavky na projekcie antropogénnych emisií skleníkových plynov⁽⁹⁴⁾ z obdobia štyroch rokov na obdobie šiestich po sebe idúcich budúcich rokov končiacich číslom 0 alebo 5, ktoré nasledujú bezprostredne po roku nahlasovania. Keďže členské štáty vypracujú projekcie emisií skleníkových plynov do roku 2050, ktoré sa majú podľa článku 18 nariadenia o riadení predložiť do 15. marca 2023, vyzývajú sa, aby vo svojich aktualizovaných NEKP poskytli projekcie do roku 2050 pre obidva scenáre „s existujúcimi opatreniami“ a „s dodatočnými opatreniami“, a to s cieľom poukázať na vývoj smerom ku klimatickej neutralite v EÚ.

Členské štáty musia verejnosti sprístupniť podrobný opis predpokladov, parametrov a metodík používaných pre konečné scenáre a projekcie, pričom zohľadnia štatistické obmedzenia, licenčné obmedzenia komerčných súborov údajov a súlad s pravidlami ochrany údajov⁽⁹⁵⁾. V záujme podpory transparentnosti, overovania a porovnateľnosti výsledkov by sa mali čo najviac používať nástroje a údaje s otvoreným prístupom.

3.5.2. Posudzovanie hospodárskych, sociálnych a environmentálnych vplyvov

Členské štáty v aktualizovaných národných plánoch posúdia makroekonomický vplyv plánovaných politík a opatrení alebo skupín politík a opatrení na vnútroštátnej a prípadne regionálnej úrovni. Podľa možnosti sa posúdia aj ich vplyvy na zdravie, životné prostredie, konkurencieschopnosť, zamestnanosť, zručnosti a spoločnosť. Zahrnuté by malo byť porovnanie s projekciami na základe existujúcich politík a opatrení alebo skupín opatrení⁽⁹⁶⁾ s osobitným zameraním na posúdenie distribučných vplyvov⁽⁹⁷⁾ a energetickej chudoby⁽⁹⁸⁾. Komisia pravidelne sprístupňuje výsledky výskumných projektov v tejto oblasti vrátane modelovania na makro- i mikroúrovni v záujme posúdenia vplyvov na zamestnanosť, spoločnosť a distribučných vplyvov prechodu na čistú energiu alebo geopolitického vývoja (napr. scenáre týkajúce sa ceny energie)⁽⁹⁹⁾. Týmito prvkami možno podporiť aktualizáciu národných plánov.

Členské štáty sa vyzývajú, aby zväzili otázky, ako sú možné celohospodárske alebo sektorové úzke miesta, najmä pokiaľ ide o dodávky energie, voľu a suroviny, ako aj dostupnosť pracovných síl a zručností. Okrem toho by sa mali opísať očakávané zmeny odvetvového zloženia hospodárstva členských štátov, keďže niektoré odvetvia zaznamenávajú úpadok, iné vznik a/alebo rast a ďalšie podstupia transformáciu. V tejto súvislosti by sa mali zahrnúť úvahy týkajúce sa výskumu, inovácie a konkurencieschopnosti sektora čistej energie. Pozitívny vplyv energetickej transformácie by sa mal takisto v plnej miere posúdiť.

(88) V súlade s oddielom B prílohy I k nariadeniu o riadení.

(89) Oddiel B.4.2.1.ii prílohy I k nariadeniu o riadení.

(90) Oddiel B.5 prílohy I k nariadeniu o riadení.

(91) Počas aspoň desiatich rokov po skončení obdobia, na ktoré sa plán vzťahuje.

(92) Oddiel B.5.1.i prílohy I k nariadeniu o riadení.

(93) Článok 8 ods. 2 písm. e) nariadenia o riadení.

(94) Národné energetické a klimatické plány | Európska komisia (europa.eu).

(95) Článok 8 ods. 3 nariadenia o riadení.

(96) Článok 8 ods. 2 písm. b) nariadenia o riadení.

(97) Pozri oznámenie o posudzovaní distribučného vplyvu [COM(2022) 494 final].

(98) Článok 3 ods. 3 písm. d) nariadenia o riadení.

(99) Pozri napríklad projekty GD-AMED1+ a AMEDI+, ktoré spoločne realizujú GR EMPL a GR JRC. Hlavné výstupy oboch projektov sa uvedú a sprístupnia prostredníctvom spoločného webového sídla projektu.

Environmentálny vplyv uvedený v aktualizovaných plánoch by mal odzrkadľovať zistenia národných energetických a klimatických správ o pokroku ⁽¹⁰⁰⁾. V plánoch by sa mali zohľadniť aj súčasné a budúce interakcie medzi dekarbonizáciou a znižovaním emisií znečisťujúcich látok (odstraňovaním znečisťovania). Prepojenia medzi vodou, energiou a klímou zohrávajú rozhodujúcu úlohu pri dosahovaní cieľov energetickej únie. Extrémne javy, ako sú suchá a vysoké teploty, vytvárajú tlak na energetické systémy, čo vplýva na prevádzku elektrární. Nízke hladiny vody zhoršujú energetickú krízu v Európe, pričom vplývajú na vodné elektrárne a výrobu jadrovej energie, ako aj na vnútrozemskú plavbu. Členské štáty sa vyzývajú, aby v aktualizovaných NEKP opisali vplyv plánovaných politík a opatrení na hospodárenie s vodami (vrátane sucha, záplav a dopytu po vode) a vodné ekosystémy, najmä pokiaľ ide o rozmer energetickej bezpečnosti. Členské štáty sa vyzývajú, aby aktualizované NEKP vypracovali v súlade s príslušnými plánovacími dokumentmi v oblasti hospodárenia s vodami, ako sú plány manažmentu povodia, plány manažmentu povodňového rizika a plány riadenia stavov sucha.

Komisia vyzýva členské štáty, aby aktualizované NEKP vypracovali v úzkej súvislosti s aktualizáciou národných programov riadenia znečisťovania ovzdušia ⁽¹⁰¹⁾. V porovnaní s pôvodnými NEKP v rámci aktualizácie stále existuje priestor na zlepšenie a posilnenie posúdenia vplyvu plánovaných politík a opatrení na emisie látok znečisťujúcich ovzdušie. Členské štáty ako súčasť integrovaných národných energetických a klimatických správ o pokroku nahlásia aj informácie o vyčíslení vplyvu politík a opatrení (alebo skupín politík a opatrení) na kvalitu ovzdušia a emisie látok znečisťujúcich ovzdušie. Posúdenie v NEKP však členským štátom umožňuje uprednostniť tie opatrenia, ktorými sa maximalizujú súhrnné prínosy. Politiky a opatrenia by okrem toho mali byť v súlade so stratégiou EÚ v oblasti biodiverzity ⁽¹⁰²⁾, s akčným plánom EÚ pre obehové hospodárstvo ⁽¹⁰³⁾, akčným plánom nulového znečisťovania ⁽¹⁰⁴⁾ a európskym plánom na boj proti rakovine ⁽¹⁰⁵⁾.

Environmentálne vplyvy uvedené v aktualizovaných plánoch by mali takisto odzrkadľovať vplyvy politík v oblasti klímy a energetiky na biodiverzitu. Zmena klímy a strata biologickej diverzity sú navzájom prepojené. Politiky v oblasti energetiky a klímy môžu viesť k synergiám, no môžu byť aj na úkor biodiverzity (napr. obnova prírody alebo riešenia blízke prírode na zvýšenie záchytov verzus odlesňovanie alebo degradácia lesov na výrobu biomasy na energetické účely). Tieto vplyvy by sa mali zohľadniť a vyčíslieť v aktualizovaných národných plánoch.

3.5.3. Začleňovanie a modelovanie príspevku obehového hospodárstva ku klimatickej transformácii

Členské štáty sa vyzývajú, aby vo svojich aktualizovaných národných plánoch stanovili kľúčové politiky a opatrenia v oblasti obehového hospodárstva, ktoré majú vplyv na emisie skleníkových plynov, spotrebu energie a využívanie kritických surovín. Obehové hospodárstvo vedie k znižovaniu vytvárania odpadu (vrátane organického odpadu, ktorý je zdrojom emisií metánu) a využívania primárnych zdrojov (vrátane energie a kritických surovín), a teda k znižovaniu emisií skleníkových plynov. Vytvárajú sa ním pracovné miesta v blízkosti k produktom, ktoré sa musia udržiavať, renovovať alebo spoločne využívať ⁽¹⁰⁶⁾. Obehovosť navyše zlepšuje dostupnosť surovín, čím sa znižuje závislosť európskeho hospodárstva od dovozu. Obehové hospodárstvo takisto vytvára nové pracovné miesta a príležitosti na rôznych úrovniach zručností, a to aj pre často nedostatočne zastúpené skupiny na trhu práce, ako sú ženy, osoby so zdravotným postihnutím a zraniteľné skupiny. V aktualizovaných NEKP by sa mali uviesť odkazy na stratégie, akčné plány a právne predpisy, ktoré sa týkajú obehového hospodárstva a majú vplyv na energetiku a emisie skleníkových plynov. NEKP by mali zároveň obsahovať odhad skutočných a predpokladaných znížení emisií skleníkových plynov, ktoré sa dosiahli vďaka opatreniam v oblasti obehového hospodárstva, na základe dostupných nástrojov modelovania.

Členské štáty by mali oznámiť kľúčové politiky a opatrenia v oblasti odpadu a odpadovej vody, ktorých cieľom je znižovanie emisií metánu. Ich súčasťou by malo byť vyčíslenie skutočného alebo odhadovaného vplyvu takýchto politík a opatrení na emisie skleníkových plynov. Členské štáty sa zároveň vyzývajú, aby poskytli informácie o modeloch využívaných na odhad vplyvu.

⁽¹⁰⁰⁾ Článok 14 ods. 4 nariadenia o riadení.

⁽¹⁰¹⁾ Táto aktualizácia sa v prípade väčšiny členských štátov očakáva do roku 2023, t. j. štyri roky po prijatí pôvodných národných programov riadenia znečisťovania ovzdušia, a to v súlade s článkom 6 ods. 3 smernice 2016/2284 o znížení národných emisií určitých látok znečisťujúcich ovzdušie.

⁽¹⁰²⁾ COM(2020) 380 final.

⁽¹⁰³⁾ COM(2020) 98 final.

⁽¹⁰⁴⁾ COM(2021) 400 final.

⁽¹⁰⁵⁾ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/non_communicable_diseases/docs/eu_cancer-plan_sk.pdf.

⁽¹⁰⁶⁾ Akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo, COM(2020) 98.

3.6. *Financovanie energetickej a klimatickej transformácie: zladovanie investičných potrieb s dostupným verejným a súkromným financovaním*

Členské štáty sa vyzývajú, aby do aktualizovaných národných plánov zahrnuli komplexný a konzistentný prehľad verejných a súkromných investícií potrebných na splnenie ich energetických a klimatických zámerov, cieľov a príspevkov. Pri predložení národných plánov v roku 2020 všetky členské štáty stanovili investičné potreby v oblasti energetiky vrátane sektorového rozčlenenia. Nie všetky členské štáty však zahrnuli investičné potreby pre všetkých päť rozmerov energetickej únie alebo poskytli komplexný prehľad investičných potrieb v záujme klimatickej transformácie vrátane opatrení na adaptáciu na zmenu klímy. Metodiky a vzory použité na uvádzanie rôznych hodnôt boli okrem toho často nejednotné. Rozdiely v prístupoch a hĺbke analýzy sťažili porovnávanie investičných odhadov medzi všetkými národnými plánmi. Viedlo to k nedostatočnej predvídateľnosti pre investorov a zníženiu celkovej spoľahlivosti národných plánov.

Na zabezpečenie konzistentného prehľadu investičných potrieb a financovania sa členské štáty vyzývajú, aby skonsolidovali prehľad na úrovni všetkých jednotlivých politík a opatrení alebo skupín politík a opatrení. Ku každej z nich sa uvedú informácie o predpokladaných investíciách a ich financovaní z verejných (na vnútroštátnej úrovni a úrovni Únie) a zo súkromných zdrojov. Ako štruktúra oznamovania by sa mohol použiť vzor v prílohe XIII k pokroku pri financovaní národných energetických a klimatických správ o pokroku.

3.6.1. *Odhad investičných potrieb*

Členské štáty v aktualizovaných NEKP poskytnú informácie o objemoch investícií, o ktorých predpokladajú, že budú potrebné v súvislosti s plánovanými politikami a opatreniami⁽¹⁰⁷⁾. Komisia vyzýva členské štáty, aby načrtli zdroje financovania na vykonávanie plánovaných kľúčových politík a opatrení alebo skupín politík a opatrení (pozri oddiel 3.6.2). Pokiaľ ide o už prijaté a realizované politiky a opatrenia, členské štáty by mali poskytnúť prehľad odhadovaných počiatočných investícií a prípadne skutočných investícií, pričom by mali podľa možnosti využiť informácie zhromaždené prostredníctvom národných energetických a klimatických správ o pokroku. Tento prehľad by sa mal podľa možnosti rozčleniť podľa kľúčových politík a opatrení alebo skupín politík a opatrení. Dobrá analytická základňa prispieva k určeniu investičných potrieb. Odhad takýchto potrieb možno vykonať rôznymi spôsobmi pomocou vzájomne sa dopĺňujúcich prístupov zhora nadol alebo zdola nahor. Zatiaľ čo prístupy zhora nadol sa najviac hodia na porovnanie alternatívnych politických scenárov, prístupy zdola nahor napomáhajú pri sledovaní potrieb jednotlivých investícií a reforiem.

Rámček 8: Osvedčené postupy na uvádzanie odhadovaných investičných potrieb

Členské štáty sa v záujme zlepšenia transparentnosti osobitne vyzývajú, aby do svojich aktualizovaných NEKP zahrnuli tieto prvky:

- opis metodiky použitej na výpočet odhadov,
- opis základného scenára (t. j. scenára bez dodatočných investícií),
- jasné označenie, na čo uvedené hodnoty odkazujú (napr. kumulatívne alebo ročné dodatočné investície, nominálne alebo diskontované hodnoty) a prípadne druhy zahrnutých investícií (napr. kapitál, tovar dlhodobej spotreby, prevádzkové náklady),
- rozčlenenie investícií do riadne vymedzených skupín kľúčových politík a opatrení, podľa možnosti piatich rozmerov energetickej únie a/alebo sektorov v súlade s integrovaným podávaním správ o pokroku,
- informácie o predpokladanom objeme investícií, ktorý sa má stimulovať a ktorý sa požaduje na dosiahnutie každej politiky a opatrenia, a o zdroji financovania [verejný (vnútroštátny, EÚ vrátane Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti) a súkromný – ak sú k dispozícii],
- východiskový rok investičnej hodnoty a pomerná diskontná sadzba.

⁽¹⁰⁷⁾ Oddiel 5.3 bod i) prílohy I k nariadeniu o riadení.

3.6.2. Verejné a súkromné financovanie

Členské štáty sa vyzývajú, aby z kvantitatívneho aj kvalitatívneho hľadiska opísali financovanie každej politiky a opatrenia, ktoré boli zahrnuté do aktualizovaných NEKP. Zahŕňa to informácie o spôsobe použitia vnútroštátnych a únijských nástrojov financovania ⁽¹⁰⁸⁾. Napríklad spôsob použitia programov v rámci rozpočtu EÚ, ako je Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, príjmy vytvárané prostredníctvom systému EU ETS (vrátane modernizačného fondu, Inovačného fondu, ako aj vnútroštátnych príjmov z aukcie), a iných zdrojov dostupných na vnútroštátnej úrovni. Keďže rôzne vnútroštátne a únijské nástroje sa môžu vzájomne dopĺňať, členské štáty sa vyzývajú, aby opísali spôsob, akým vytvorili nákladovo efektívne synergie a zmiešané riešenia verejnej finančnej podpory, spôsob predchádzania dvojitému financovaniu a spôsob, akým majú verejné nástroje ďalej mobilizovať súkromné investície.

Členské štáty sa vyzývajú, aby opísali úlohu, akú rozvojové banky zohrávajú pri financovaní investícií v oblasti energetiky a klímy, ako aj pri vťahovaní súkromného kapitálu. Napríklad Európska investičná banka ako „klimatická banka“ EÚ stanovila sériu cieľov (v rámci operácií na úrovni Únie aj globálnych operácií): 50 % jej operácií podporí opatrenia v oblasti klímy a environmentálnu udržateľnosť do roku 2025; všetko jej financovanie sa od konca roku 2020 zosúlaďuje s Parížskou dohodou a stanovila celkový cieľ počas tohto desaťročia zmobilizovať najmenej 1 bilión EUR v rámci projektov v oblasti klímy a životného prostredia.

V aktualizovaných NEKP by sa mal zároveň uviesť prehľad výšky očakávaných finančných prostriedkov zo súkromného sektora na financovanie plánovaných politik a opatrení. Napríklad pokiaľ ide o energetickú efektívnosť, členské štáty by mali uviesť podrobné informácie o očakávanom objeme súkromných investícií, ako aj o využívaní úverových produktov na zvýšenie energetickej efektívnosti spotrebiteľmi (zelené úvery, hypotekárne úvery na zvýšenie energetickej efektívnosti).

4. Iteratívny proces s Komisiou a ďalší postup

Komisia od všetkých členských štátov očakáva, že dodržia harmonogram stanovený v článku 14 nariadenia o riadení. Vzhľadom na vyššie ambície a obmedzený čas, ktorý ostáva do roku 2030, by mali členské štáty uprednostniť vypracovanie návrhu konečného znenia aktualizovaných plánov.

Komisia je v plnej miere zaangažovaná do podpory členských štátov pri aktualizácii NEKP. Komisia bude konkrétne s členskými štátmi naďalej spolupracovať na technickej úrovni, a to s cieľom zabezpečiť ďalšie hĺbkové výmeny a poskytnúť dodatočné podrobnosti o konkrétnych aspektoch týchto usmernení. Komisia zorganizuje relevantné stretnutia pracovných skupín, dvojstranné výmeny a bude spolupracovať na sektorovej a regionálnej úrovni v záujme podpory dobrej spolupráce počas celého procesu.

Komisia nad rámec bežných výmen využíva viacero nástrojov vrátane európskeho semestra a Nástroja technickej podpory, ako aj viacero podporných opatrení a štúdií, ako sú zmluvy o podpore vypracovania a posúdenia aktualizácií NEKP. Po tom, ako členské štáty predložia návrhy aktualizovaných národných plánov ⁽¹⁰⁹⁾, Komisia tieto plány posúdi a členským štátom môže zaslať odporúčania pre jednotlivé krajiny, ako sa stanovuje v nariadení o riadení.

Komisia ako súčasť iteratívneho procesu medzi ňou a členskými štátmi posúdi NEKP vzhľadom na požiadavky nariadenia o riadení a v plnej miere zohľadní usmernenia stanovené v tomto dokumente. Komisia bude venovať osobitnú pozornosť tomu, či sú zámery, ciele a príspevky stanovené členskými štátmi dostatočné na kolektívne dosiahnutie energetickej únie vrátane zámerov, cieľov a príspevkov v príslušných právnych predpisoch, o ktorých sa v súčasnosti rokuje, ako aj pri posudzovaní jednotlivých plánov.

⁽¹⁰⁸⁾ V správe o stave energetickej únie za rok 2022, COM(2022) 547 sa uvádza zoznam dostupných nástrojov financovania z prostriedkov EÚ.

⁽¹⁰⁹⁾ Článok 31 nariadenia o riadení.

Tabuľka 1:

Kľúčové zámery, ciele a príspevky, ako aj politiky a opatrenia predložené v právnych predpisoch, stratégiách a návrhoch.

Poznámka: Táto tabuľka nie je vyčerpávajúca, ale slúži skôr ako zhrnutie kľúčových prvkov, ktoré sa majú zohľadniť v záujme aktualizácie NEKP.

Iniciatíva	Odkaz	Druh	Zámery a ciele	Politiky a opatrenia
Európska zelená dohoda Európsky právny predpis v oblasti klímy	COM(2019) 640 final nariadenie (EÚ) 2021/1119	oznámenie prijaté právne predpisy	— klimatická neutralita na úrovni EÚ do roku 2050, — zvýšenie cieľa do roku 2030 znížiť emisie skleníkových plynov na úrovni Únie na najmenej 50 % a smerom k 55 %.	neuplatňuje sa
Pohon pre klimaticky neutrálne hospodárstvo: stratégia integrácie energetického systému EÚ	COM(2020) 299 final	oznámenie	— žiadne dodatočné ciele	Opatrenia na: — využitie integrácie energetického systému na dosiahnutie rovnováhy v elektrizačnej sústave a zabezpečenie integrácie elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov, — prepojenie sektorov vykurovania a elektroenergetiky na zaistenie vyššej integrácie obnoviteľných zdrojov energie v oboch z nich, — prepojenie rôznych sektorov konečnej spotreby so sektorom energetiky s cieľom zabezpečiť využitie odpadového tepla, — zaistenie prístupu k údajom pre používateľov elektrických vozidiel.
Vodíková stratégia pre klimaticky neutrálnu Európu	COM(2020) 301 final	oznámenie	— elektrolyzéry na výrobu vodíka z obnoviteľných zdrojov s výkonom 6 GW v EÚ do roku 2024 a s výkonom 40 GW do roku 2030.	neuplatňuje sa
Odporúčanie Komisie týkajúce sa energetickej chudoby	COM(2020) 9600	oznámenie	— žiadne dodatočné ciele	Opatrenia na: — zníženie a/alebo zmiernenie energetickej chudoby prostredníctvom energetickej efektívnosti, — zabezpečenie prístupu všetkých skupín odberateľov k energii, najmä najviac zraniteľných skupín.
Stratégia EÚ na využitie potenciálu obnoviteľných zdrojov energie na mori v záujme klimaticky neutrálnej budúcnosti	COM(2020) 741 final	oznámenie	— inštalovaný výkon aspoň 60 GW z vetra na mori a aspoň 1 GW z morskej energie do roku 2030 a výhľadovo dosiahnuť výkon 300 GW, resp. 40 GW do roku 2050, — integrácia cieľov rozvoja modrej energetiky členskými štátmi do ich národných námorných priestorových plánov.	neuplatňuje sa

Budovanie Európy odolnej proti zmene klímy – nová stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy	COM(2021) 82 final	oznámenie	— spoločnosť odolná proti zmene klímy, ktorá je plne prispôbená jej nevyhnutným dôsledkom	— v stratégii sa uvádza 48 záväzkov verejnej politiky, — zavádzanie riešení blízkych prírode, pomôcť znížiť riziko súvisiace s klímou, ohrozenia zdravia, zvýšiť ochranu klímy a zabezpečiť prístup k sladkej vode, — plány riadenia stavov sucha, opatrenia na zvýšenie schopnosti pôdy zadržiavať vodu a bezpečné opätovné využívanie vody.
Fit for 55: plnenie cieľa EÚ v oblasti klímy do roku 2030 na ceste ku klimatickej neutralite	COM(2021) 550 final	oznámenie	neuplatňuje sa (ciele sú uvedené v sprievodných návrhoch)	neuplatňuje sa (opatrenia sú uvedené v sprievodných návrhoch)
Prepracované znenie smernice o energetickej efektívnosti ⁽¹⁾	COM(2021) 558 final	legislatívny návrh	— cieľová hodnota na úrovni EÚ do roku 2030 zvýšiť energetickú efektívnosť o 9 % a revidované príspevky členských štátov na tejto úrovni, — povinnosť úspor energie – vedľajší cieľ úspor energie vyplývajúci z energetickej chudoby a cenovo dostupného sociálneho bývania, — cieľ zníženia celkovej konečnej energetickej spotreby všetkých verejných subjektov, — povinnosť obnovy všetkých verejných budov na budovy s takmer nulovou potrebou energie.	— opatrenia týkajúce sa „zásady prvoradosti energetickej efektívnosti“, — opatrenia na odstránenie prekážok pre energeticky efektívne verejné obstarávanie, — zoznam verejných subjektov, ktoré musia prispievať k plneniu cieľa zníženia celkovej konečnej energetickej spotreby verejných subjektov, — opatrenia na dosahovanie povinnosti úspor energie, — opatrenia týkajúce sa odvetví premeny, distribúcie a prenosu energie vrátane účinnej infraštruktúry centralizovaného zásobovania teplom a chladom, — opatrenia na podporu energetických auditov a systémov energetického manažérstva, — komplexné posúdenie vykurovania a chladenia (uplatniteľné v prípade konečného znenia NEKP na rok 2024), — opatrenia na podporu a uľahčenie efektívneho využívania energie koncovými odberateľmi a konečnými spotrebiteľmi, — opatrenia na podnecovanie verejných subjektov, aby využívali zmluvy o energetickej efektívnosti pri obnove veľkých budov, — opatrenia na podporu energetických služieb vo verejnom sektore, — certifikačné schémy a/alebo schémy rovnocennej kvalifikácie pre profesie súvisiace s energetickou efektívnosťou, — financovanie programov a systémov energetickej efektívnosti.

Revízia smernice o energii z obnoviteľných zdrojov (hlavná)[1]	COM(2021) 557 final	legislatívny návrh	<ul style="list-style-type: none"> — cieľová hodnota na úrovni EÚ pre obnoviteľné zdroje energie (ďalej len „OZE“) v roku 2030 zvýšená na úroveň 40 % a revidované príspevky členských štátov na jej dosiahnutie, — zvýšený cieľ intenzity skleníkových plynov a jej zníženia v sektore dopravy, — zvýšený čiastkový cieľ pre pokročilé biopalivá na rok 2025 a 2030, — nové čiastkové ciele pre obnoviteľné palivá nebiologického pôvodu v doprave, — nové ročné zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov energie v oblasti vykurovania a chladenia vrátane záväznej časti navýšenia a dobrovoľné dodatočné miery navýšenia členských štátov, — zvýšený orientačný ročný nárast v oblasti diaľkového vykurovania a chladenia, — nové orientačné referenčné hodnoty pre podiely obnoviteľných zdrojov energie vo vnútroštátnom sektore budov v roku 2030, — nové orientačné ročné zvýšenie podielu OZE v priemysle na roky 2021 – 2030, — nová cieľová hodnota pre obnoviteľné palivá nebiologického pôvodu v priemysle do roku 2030 a 2035. 	<ul style="list-style-type: none"> — spoločné projekty výroby energie z obnoviteľných zdrojov (článok 9), — systémy udeľovania osvedčení pre dizajnérov a inštalatérov OZE (článok 18), — opatrenia týkajúce sa integrácie do systému (články 20 a 20a), — opatrenia na dosiahnutie priemerného ročného zvýšenia podielu obnoviteľných zdrojov energie v oblasti vykurovania a chladenia v súlade s článkom 24 ods. 1 a 2 a opatrenia uplatňované zo zoznamu v zmysle článku 23 ods. 4, — posúdenie vnútroštátneho potenciálu energie z obnoviteľných zdrojov (článok 23 ods. 1a), — opatrenia na dosiahnutie priemerného ročného zvýšenia podielu obnoviteľných zdrojov energie v oblasti diaľkového vykurovania a chladenia, — opatrenia na zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov energie v oblasti chladenia a diaľkového chladenia, — rámec na umožnenie sektorovej integrácie medzi energetickými sieťami, — systém kreditov podľa povinnosti v odvetví dopravy (článok 25), — opatrenia týkajúce sa kritérií udržateľnosti vrátane kritérií v súvislosti s oblasťami so zákazom vstupu, pokiaľ ide o lesnú biomasu, — opatrenia zabezpečujúce zásadu kaskádového využívania biomasy.
Znižovanie emisií metánu v odvetví energetiky	COM(2021) 805 final	legislatívny návrh	neuplatňuje sa	— plány zmiernovania emisií metánu a meranie metánu z opustených baní a neaktívnych vrto.
Mechanizmus uhlíkovej kompenzácie na hraniciach	COM(2021) 564 final	legislatívny návrh	— riešenie emisií skleníkových plynov viazaných v konkrétnom tovare pri jeho dovoze na colné územie EÚ s cieľom predchádzať riziku úniku uhlíka.	neuplatňuje sa

Revízia smernice o zdaňovaní energie	COM(2021) 563 final	legislatívny návrh .	— zabezpečiť, aby jasné pravidlá zdaňovania energetických výrobkov a elektriny naďalej prispievali k bezproblémovému fungovaniu vnútorného trhu a zároveň zabezpečiť, aby zdaňovanie lepšie odrážalo ich vplyv na životné prostredie a zdravie.	— opatrenia na zdaňovanie energetických výrobkov a elektriny v súlade so smernicou.
Zaistenie rovnakých podmienok pre udržateľnú leteckú dopravu (iniciatíva ReFuelEU Aviation) ⁽²⁾	COM(2021) 561 final	legislatívny návrh	— udržateľné letecké palivá musia tvoriť 2 % objemu leteckých palív do roku 2025, 5 % do roku 2030 a 63 % do roku 2050.	neuplatňuje sa
Využívanie palív z obnoviteľných zdrojov a nízkouhlíkových palív v námornej doprave (iniciatíva FuelEU Maritime) ⁽²⁾	COM(2021) 562 final	legislatívny návrh	— limit intenzity skleníkových plynov z energie spotrebovanej na palube lode, — povinnosť využívať pobrežné zásobovanie elektrickou energiou alebo technológiu s nulovými emisiami v prístavoch.	neuplatňuje sa
Zavádzanie infraštruktúry pre alternatívne palivá ⁽²⁾ ⁽³⁾	COM(2021) 559 final	legislatívny návrh	— vnútroštátne cieľové hodnoty zavádzania dostatočnej infraštruktúry pre alternatívne palivá v Únii pre cestné vozidlá, plavidlá a stojace lietadlá.	neuplatňuje sa
Systém obchodovania s emisiami (ETS) (hlavný) – vrátane námornej dopravy, budov a dopravy	COM(2021) 551 final	legislatívny návrh	— príspevok sektorov, na ktoré sa vzťahuje systém EU ETS, predstavujúci zníženie o 61 % do roku 2030 v porovnaní s rokom 2005, — zníženie emisií o 43 % do roku 2030 v porovnaní s rokom 2005 v prípade sektora budov a odvetvia cestnej dopravy.	— stanovovanie cien uhlíka a poskytovanie financovania opatrení v oblasti klímy prostredníctvom príjmov z aukcií, modernizačného fondu a Inovačného fondu spolu s trhovou stabilizačnou rezervou ako nástrojom na zabezpečenie stability trhu s uhlíkom.
ETS Trhová stabilizačná rezerva	COM(2021) 571 final	legislatívny návrh	— zachovanie súčasných parametrov trhovej stabilizačnej rezervy po roku 2023 na zabezpečenie predvídateľnosti trhu: miera príjmu 24 % a minimálne množstvo 200 miliónov kvót, ktoré sa má umiestniť do rezervy.	neuplatňuje sa

ETS a letecká doprava	COM(2021) 552 final	legislatívny návrh	— postupné zrušenie bezodplatných emisných kvót pre leteckú dopravu do roku 2027 na úroveň 100 %, ako aj konsolidácia celkového množstva kvót pre leteckú dopravu na súčasných úrovniach uplatňujúc lineárny redukčný koeficient ETS.	neuplatňuje sa
ETS, pokiaľ ide o oznamovanie týkajúce sa systému CORSIA	COM(2021) 567 final	legislatívny návrh	neuplatňuje sa	neuplatňuje sa
Sociálno-klimatický fond	COM(2021) 568 final	legislatívny návrh	neuplatňuje sa	— národný sociálno-klimatický plán, — opatrenia na zvýšenie energetickej efektívnosti budov, — opatrenia na zvýšenie dekarbonizácie pri vykurovaní a chladení budov, — opatrenia poskytujúce lepší prístup k mobilite a doprave s nulovými a nízkymi emisiami.
Fond na spravodlivú transformáciu	nariadenie (EÚ) 2021/1056	prijaté právne predpisy	neuplatňuje sa	— činnosti podporované v zmysle článku 8.
Revízia nariadenia ESR	COM(2021) 555 final	legislatívny návrh	— zvýšený cieľ znížiť do roku 2030 emisie skleníkových plynov na úrovni EÚ v sektore spoločného úsilia o 40 % v porovnaní s úrovňami z roku 2005 a rozdeliť ciele na úrovni EÚ do záväzných národných kvót.	neuplatňuje sa
Revízia nariadenia o využívaní pôdy, zmenách vo využívaní pôdy a lesnom hospodárstve	COM(2021) 554 final	legislatívny návrh	— zvýšená cieľová hodnota odstraňovania uhlíka v EÚ do roku 2030 v sektore využívania pôdy, zmien vo využívaní pôdy a lesného hospodárstva na úrovni 310 miliónov ton a národné záväzné cieľové hodnoty na roky 2026 – 2030, — zámer dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2035 v sektore pôdy.	— integrované plány zmierňujúcich opatrení v sektore pôdy, — prepojenie s biodiverzitou a obnovou prírody.
CO ₂ pre osobné vozidlá a dodávky	COM(2021) 556 final	legislatívny návrh	— osobné vozidlá: cieľová hodnota do roku 2030 pre celý vozový park EÚ predstavuje 37,5 % zníženie cieľovej hodnoty v roku 2021. Cieľovou hodnotou do roku 2035 je zníženie o 100 %, <ul style="list-style-type: none"> — úžitkové vozidlá: cieľová hodnota do roku 2030 pre celý vozový park EÚ predstavuje 31 % zníženie cieľovej hodnoty v roku 2021. Cieľovou hodnotou do roku 2035 je zníženie o 100 %. 	neuplatňuje sa

Prepracované znenie smernice o energetickej hospodárnosti budov	COM(2021) 802 final	legislatívny návrh	<ul style="list-style-type: none"> — vnútroštátne ciele na zabezpečenie vysoko energetickej efektívneho a dekarbonizovaného vnútroštátneho fondu budov a transformácie existujúcich budov na budovy s nulovými emisiami do roku 2050, — nové minimálne normy pre energetickú hospodárnosť, — aktualizácia vymedzenia budovy s takmer nulovou potrebou energie pre nové a existujúce budovy. 	<ul style="list-style-type: none"> — národný plán obnovy budov, — opatrenia na podporu dodržiavania minimálnych noriem energetickej hospodárnosti (článok 9 ods. 3).
Vodík/plyn – revízia nariadenia	COM(2021) 804 final	legislatívny návrh	neuplatňuje sa	<ul style="list-style-type: none"> — preventívne a núdzové opatrenia v záujme bezpečnosti dodávok plynu, — opatrenia týkajúce sa kybernetickej bezpečnosti.
Vodík/plyn – revízia smernice	COM(2021) 803 final	legislatívny návrh	neuplatňuje sa	<ul style="list-style-type: none"> — opatrenia umožňujúce trh s vodíkom, najmä infraštruktúru, — opatrenia týkajúce sa práva spotrebiteľa na vodík.
Odporúčanie o zabezpečení spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo	2022/C 243/04	odporúčanie Rady	<ul style="list-style-type: none"> — zabezpečiť, aby transformácia Únie na klimaticky neutrálne a environmentálne udržateľné hospodárstvo do roku 2050 bola spravodlivá a aby sa pri nej na nikoho nezabudlo. 	<ul style="list-style-type: none"> — Komplexné a súdržné balíky politík, ktoré sa venujú: <ul style="list-style-type: none"> a) aktívnej podpore kvalitného zamestnania; b) vzdelávaniu, odbornej príprave a celoživotnému vzdelávaniu; c) spravodlivým daňovo-dávkovým systémom a sociálnej ochrane; d) prístupu k základným službám/bývaniu.
Bezpečnosť dodávok a dostupné ceny energie: možnosti okamžitých opatrení a príprava na nasledujúcu zimu	COM(2022) 138 final	oznámenie	neuplatňuje sa	<ul style="list-style-type: none"> — finančná kompenzácia na veľkoobchodnom a maloobchodnom trhu, ako je podpora príjmu, znížené zdaňovanie, model agregátora, — pevná cena pre výrobcov.
Povinnosti naplnenia zásobníkov plynu	nariadenie (EÚ) 2022/1032	nariadenie	<ul style="list-style-type: none"> — naplnenie zásobníkov plynu do 1. novembra 2022 na úrovni 80 %, ktoré sa zvýši na úroveň 90 % v nasledujúcich rokoch, — vnútroštátne ciele na zvýšenie flexibility energetických systémov vrátane uskladňovania energie. 	<ul style="list-style-type: none"> — opatrenia na zabezpečenie, aby boli splnené trajektórie a ciele plnenia v nasledujúcich rokoch, a zaistenie naplnenia podzemných zásobníkov, — zavedené opatrenia na koordináciu s členskými štátmi.

Plán REPowerEU	COM(2022) 230 final	oznámenie	<ul style="list-style-type: none"> — vnútroštátne ciele v záujme ukončenia využívania ruského plynu, — vnútroštátne ciele v oblasti diverzifikácie zdrojov a dodávok energie z krajín mimo EÚ, — vnútroštátne ciele s cieľom nahradiť ruské fosílna palivá zavedením domácich zdrojov energie, najmä energie z obnoviteľných zdrojov a nízkouhlíkových plynov, — ciele v oblasti výroby obnoviteľných plynov, najmä príspevkom k zvýšeniu výroby metánu na 35 mld. m³ do roku 2030, — ciele v súvislosti s výrobou vodíka. 	<ul style="list-style-type: none"> — revidované plány preventívnych opatrení a núdzové plány, — diverzifikácia zásobovacích trás plynu a ropy, — diverzifikácia zdrojov vykurovania, — mechanizmy solidarity medzi členskými štátmi, — opatrenia na podporu regionálnej spolupráce a vzťahov s medzinárodnými partnermi, — politiky a opatrenia vytvárajúce podmienky na odklon od fosílnych palív smerom k obnoviteľným a nízkouhlíkovým plynom, najmä udržateľnému biometánu a obnoviteľnému vodíku.
Štetenie energiou v EÚ	COM(2022) 240 final	oznámenie	neuplatňuje sa	<ul style="list-style-type: none"> — opatrenia na krátkodobé zníženie dopytu, — opatrenia na posilnenie energetickej efektívnosti, ako sa uvádza v oddiele 3.2 oznámenia, — opatrenia na zvýšenie energetickej efektívnosti v odvetví dopravy a podnecovanie k prechodu na účinné obnoviteľné alternatívy, — financovanie opatrení dopĺňajúcich takéto investície.
Stratégia EÚ v oblasti slnečnej energie	COM(2022) 221 final	oznámenie	<ul style="list-style-type: none"> — kapacita solárnej fotovoltaiky EÚ do roku 2030 na úrovni takmer 600 GW, — vnútroštátne ciele zriadiť komunitu vyrábajúcu energiu z obnoviteľných zdrojov v každej obci nad 10 000 obyvateľov. 	<ul style="list-style-type: none"> — opatrenia na umožnenie účinnej vlastnej spotreby v bytových domoch (vykonávanie druhej smernice o energii z obnoviteľných zdrojov), — opatrenia na zabezpečenie, aby odberatelia trpiaci energetickou chudobou a zraniteľní odberatelia mali prístup k slnečnej energii, — investičné rámce a opatrenia na zrýchlenie investícií do slnečnej energie v kombinácii s obnovami, uskladňovaním a tepelnými čerpadlami, — opatrenia na odstránenie administratívnych prekážok brániacich nákladovo efektívnemu rozšíreniu už nainštalovaných systémov, — opatrenia na podporu integrovaných fotovoltaických panelov tak pre nové, ako aj obnovené budovy, — opatrenia na posúdenie neoprávnených prekážok brániacich rozvoju energie z obnoviteľných zdrojov a občianskych energetických spoločenstiev a ich odstránenie, — opatrenia na odstránenie prekážok brániacich inovatívnym formám zavádzania slnečnej energie.

Vonkajšia energetická angažovanosť EÚ v meniacom sa svete	JOIN(2022) 23 final	oznámenie	neuplatňuje sa	<ul style="list-style-type: none"> — opatrenia na prípravu EÚ na obchod s čistým vodíkom, uprednostňujúc potreby miestneho obyvateľstva v oblasti energie a vody, — opatrenia na uľahčenie dostupnosti financovania a prístupu k nemu v prípade investícií do energetickej efektívnosti a úspor.
Zmeny smerníc o energii z obnoviteľných zdrojov, energetickej hospodárnosti budov a energetickej efektívnosti	COM(2022) 222 final	legislatívny návrh	<ul style="list-style-type: none"> — zvýšený cieľ na úrovni EÚ na rok 2030 v oblasti OZE na 45 %, <ul style="list-style-type: none"> — cieľová hodnota na úrovni EÚ do roku 2030 zvýšiť energetickú efektívnosť o 13 % a revidované príspevky členských štátov na tejto úrovni, — vnútroštátne ciele v oblasti určovania oblastí vhodných na výrobu. 	<ul style="list-style-type: none"> — mapovanie oblastí potrebných pre národné príspevky k cieľu na úrovni Únie v oblasti OZE na rok 2030, — opatrenia týkajúce sa oblastí vhodných na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov, — opatrenia na dodržiavanie lehôt na udeľovanie povolení, — opatrenia na obmedzenie času na udelenie povolenia strešných solárnych zariadení (revízia druhej smernice o energii z obnoviteľných zdrojov), — opatrenia na zabezpečenie, aby všetky nové budovy boli „prípravené na slnečnú energiu“ a zavedenie povinnej slnečnej energie v prípade kategórií budov (revízia smernice o energetickej hospodárnosti budov).
Odporúčanie týkajúce sa povolovacích postupov a zmlúv o nákupe elektriny	C(2022) 3219 final	odporúčanie	<ul style="list-style-type: none"> — vnútroštátne zámery a ciele v oblasti zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie zamestnancov s cieľom preklenúť medzery v zručnostiach zamestnancov pracujúcich na postupoch udeľovania povolení a posúdeniach vplyvu na životné prostredie, — dlhodobé trajektórie plánovaného rozšírenia výroby energie z obnoviteľných zdrojov. 	<p>Opatrenia na:</p> <ul style="list-style-type: none"> — urýchlenie a zjednodušenie postupov udeľovania povolení, — zjednodušenie režimov komunít vyrábajúcich energiu z obnoviteľných zdrojov, — zjednodušenie autorizačného postupu a návrh jednotného kontaktného miesta, — zavedenie digitalizovaných postupov, — zjednodušenie environmentálnych postupov, — zjednodušenie modernizácie existujúcich zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov, — podporu inovačných projektov, — uľahčenie podnikových zmlúv o nákupe energie.
Usmernenia týkajúce sa povolovacích postupov a zmlúv o nákupe elektriny	SWD(2022) 149	usmernenia	— rovnako ako v prípade odporúčania týkajúceho sa povoľovania.	— rovnako ako v prípade odporúčania týkajúceho sa povoľovania.
Zmena Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti (kapitoly venované plánu REPowerEU)	COM(2022) 231 final	legislatívny návrh	neuplatňuje sa	— kapitola venovaná plánu REPowerEU, ktorá má byť súčasťou plánu obnovy a odolnosti.
Usmernenia k plánom obnovy a odolnosti v kontexte plánu REPowerEU	C(2022) 3300 final	oznámenie Komisie	neuplatňuje sa	— nové opatrenia prispievajúce k cieľom plánu REPowerEU (zoznam možných investícií a reforiem uvedených v oznámení).

Úspora plynu pre bezpečnú zimu	COM(2022) 360 final	oznámenie	— vnútroštátne ciele na dosiahnutie plánu na zníženie dopytu po plyne o 15 %.	— opatrenia na obmedzenie vykurovania a chladenia v budovách, — opatrenia na úsporu plynu pri výrobe elektriny a tepla, — opatrenia na podporu prechodu na iné palivá v priemysle.
Koordinované opatrenia na zníženie dopytu po plyne	nariadenie (EÚ) 2022/1369	nariadenie	— zníženie vnútroštátnej spotreby plynu od 1. augusta 2022 do 31. marca 2023 aspoň o 15 % v porovnaní s priemernou spotrebou plynu od 1. augusta do 31. marca počas piatich po sebe nasledujúcich rokov.	neuplatňuje sa
Núdzový zásah s cieľom riešiť vysoké ceny energie	COM(2022) 473 final	legislatívny návrh	— zníženie spotreby elektrickej energie o 10 % v porovnaní s referenčným obdobím, — zníženie spotreby elektrickej energie v čase špičky o 5 %.	— opatrenia na zrýchlenie využívania zmlúv o nákupe elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov, najmä zo strany MSP.
Digitalizácia energetického systému – akčný plán EÚ	COM(2022) 552 final	oznámenie	neuplatňuje sa	Opatrenia na: — zvýšenie investícií v oblasti výskumu a inovácií do digitálnych riešení pre energetiku vrátane rozširujúcich sa podnikov, — zvýšenie investícií do rozvoja, zavádzania, skúšania a pilotných projektov, ako aj prijatia digitálnych riešení pre energetiku na trhu, — väčšie investície do inteligentnosti elektrizačnej sústavy, — podporu integrácie energetického systému a plánovania digitálnej infraštruktúry, napríklad opätovným použitím odpadového tepla z dátových centier, — preskúmanie všetkých možností verejných sietí (najmä sietí založených na 5G) a rádiového spektra v záujme riešení pre elektrizačnú sústavu, ktoré si vyžadujú celoeurópske pripojenie, — posilnenie postavenia spotrebiteľov, zvýšenie ich úrovne digitálnych zručností a poskytovanie inteligentných energetických služieb pre nich, — riešenie uhlíkovej stopy informačných a komunikačných technológií, — podporu spolupráce medzi aktérmi v oblasti energetiky a digitálnych technológií a vytváranie synergií medzi programom v oblasti energetiky a digitálnou agendou.

⁽¹⁾ [1] V oznámení COM(2022) 222 final (pozri na inom mieste v tabuľke) sa navrhuje ďalej zvýšiť niektoré z cieľových hodnôt v tomto návrhu.

⁽²⁾ [2] Návrh s iným právnym základom ako nariadenie o riadení. Členské štáty by mali zabezpečiť súlad medzi NEKP a zámermi/cieľmi a politikami a opatreniami na ich dosiahnutie, ako sa vyžaduje v zmysle tohto návrhu. Členské štáty sa vyzývajú, aby do NEKP zahrnuli politiky a opatrenia týkajúce sa tohto návrhu, ak obsahujú dôležité prvky v oblasti klímy a energetiky.

⁽³⁾ [3] Členské štáty by mali zabezpečiť súlad medzi NEKP a vnútroštátnym politickým rámcom v tomto navrhovanom nariadení.